

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ БІЗНЕС-КОЛЕДЖ**

В.Л. КРАСЮК

**УКРАЇНСЬКА МОВА
ЗБІРНИК ВПРАВ ТА ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ
СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ**

Черкаси – 2021

УДК 811.161.2 (076)

*Рекомендовано до друку рішенням методичної ради
Черкаського державного бізнес-коледжу
Протокол № від 2021 р.*

Красюк В. Л.

Українська мова

Збірник вправ та тестових завдань

Складне речення

Автор: Красюк В. Л.

Черкаси, 2021 р. – 84 с.

Рецензент: Яцина С.М. – кандидат педагогічних наук Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

Навчально-методичний посібник передбачає системний виклад практичного матеріалу синтаксису і пунктуації складного речення і укладений відповідно до чинної програми з української мови. Збірник містить вправи та завдання в тестовій формі різного рівня складності наукового та художнього стилів.

Призначений для студентів закладів вищої освіти I – II рівня акредитації та старшокласників загальноосвітніх шкіл, ліцеїв, гімназій для самоконтролю і підготовки до зовнішнього незалежного тестування.

Матеріал збірника може бути корисним викладачам під час проведення занять із закріплення вивченого матеріалу та контрольню знань.

Затверджено на засіданні циклової комісії
української мови та літератури
Протокол № від 2021 року

© Красюк В.Л. 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	4
СКЛАДНОСУРЯДНЕ РЕЧЕННЯ	5
СКЛАДНОПІДРЯДНІ РЕЧЕННЯ	16
СКЛАДНОСУРЯДНЕ І СКЛАДНОПІДРЯДНЕ РЕЧЕННЯ	32
БЕЗСПОЛУЧНИКОВЕ РЕЧЕННЯ	51
СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ З РІЗНИМИ ВИДАМИ ЗВ'ЯЗКУ	62
РОЗДІЛОВІ ЗНАКИ У ПРОСТОМУ ТА СКЛАДНОМУ РЕЧЕННІ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	82

ВСТУП

Незалежне тестування з української мови для випускників середньої школи та студентів вищих навчальних закладів I – II рівнів акредитації передбачає ґрунтовне знання всіх розділів навчального предмета, сприяє узагальненню та систематизації набутих знань та перевіряє рівень сформованості у них мовної компетенції.

Вправи та тестові завдання – це одна із форма перевірки навчальних досягнень студентів та учнів.

У навчально-методичному посібнику подано тестові завдання та систему вправ, послідовну і практичну характеристику з синтаксису та пунктуації складного речення відповідно до чинної програми курсу «Українська мова».

Пропонований збірник має за мету допомогти самотійно повторити, поглибити набуті знання, закріпити теоретичний матеріал, втілити його в практичні уміння та навички, сприяти творчому розвитку мовної особистості студента та підготуватися до зовнішнього незалежного оцінювання.

Завдання у тестовій формі та вправи взято із художніх творів українських письменників, усної народної творчості та з підручників економічного змісту, що впроваджені при вивченні синтаксису та пунктуації складного речення і дають можливість майбутнім фахівцям поглибити професійні знання, порівняти загальні ознаки та мовні засоби наукового та художнього стилів.

Зміст вправ та тестових завдань за своєю формою відповідає вимогам до контролю навчальних досягнень студентів і вимогам зовнішнього незалежного оцінювання.

Матеріал, поданий у збірнику, можна використовувати під час проведення занять для навчального тестування, тематичних контрольних робіт та для самотійної роботи студентів.

Таким чином, саме завдання-тести та вправи стануть для студентів серйозним тренінгом і допоможуть пересвідчитися у знаннях особливостей складного речення, сприятимуть самотійності та вияву практичних умінь та навичок.

СКЛАДНОСУРЯДНЕ РЕЧЕННЯ

Визначити граматичні основи, вказати сполучники, пояснити розділові знаки

1. Хвиля застогнала, розкрилася, закрилася – і сліду не стало (Т. Шевченко).
2. І забудеться срамотня давня година, і оживе добра слава, слава України (Т. Шевченко).
3. Дунув вітер понад ставом – і сліду не стало (Т. Шевченко).
4. А мати хоче научати, так соловейко не дає. (Т. Шевченко)
5. Не гріє сонце на чужині, а дома надто вже пекло (Т. Шевченко).
6. То серце по волі з богом розмовля, то серце щебече господню славу. (Т. Шевченко)
7. Не сон – трава на могилі вночі процвітає, то дівчина заручена калину саджає Т. Шевченко).
8. Земля не може жити без сонця, а людина – без щастя (М. Стельмах)
9. Піднялися крила сонних вітряків і черешню білу вітер розбудив (М. Рильський)
10. А здавалось один тільки крок, і обнімуться стомлені долі (Л. Костенко)
11. Хитаються патлашки уздовж всієї стежки, і стомлений лелека спускається на хлів (Л. Костенко)
12. Тієї весни рано прокинувся ліс і недовго дримали дуби (В. Кучер)
13. Шаблю вибто з рук, але нез серця не вибито дух волі й жадання краси! (О. Гончар)
14. Лиш зашерхоче десь суха зелена ящірка, пробігаючи в траві. бризнуть врізнобіч з-під ніг коники-ковалі та ще жайворонки дзюркочать у тиші... (О. Гончар)
15. Або гори Карпати сповиті в синяві мряки, або непроглядні густі проліски синіють здалека (О. Копиленко)
16. Ідеш по грузькому піску, а з обох боків над тобою здибилися білі пахучі хвилі (Є. Гуцало)
17. Хліборобові було й жито хлюпне в душу, і льон у ній зацвіте, і жайворонок полоскоче, і перепілочка зів'є гніздечко (Ю. Мушкетик)
18. Вже листопад підкрався з-за дубів і гай знімає золоту перуку (М. Рильський)
19. А ранки цвітуть перламутром, і падають вранішні зорі в туман дальнього бору
20. Далеко на горизонті рожевіло небо і виднілася смужка жита (М, Коцюбинський)
21. Таке розкішне над нами небо і такі ми до безмежності молоді! (В. Шевчук)
22. Ні повітря не ворухнеться, ні пташка не защебече (М. Коцюбинський)
23. То забищить у небі яскраво одинока зірка, то засвітяться контури сизуватої хмари (А. Шиян)

Тренувальні вправи

ВАРІАНТ 1

Поставити, де потрібно, розділові знаки

1. Душа мовчить але дзвенить струна і колос проростає у пустелі (Г. Коваль)
2. Темно-зелені садки дримають вже без плоду і тихо гріються хатки і верби гнуться в воду (І. Франко)
3. Я вірю в кращий час але душа болить (В. Самійленко)
4. То мучилась душа від самоти то серце біль почав жалом пекти (М. Бажан)
5. Не то осінні води шуміли не то вітер бився в заломах провалля (М. Коцюбинський)
6. Дуби гойдалися і тремтіли клени вгорнувши небо в стомлені гілки (М. Вінграновський)
7. Дай людині владу й вона себе покаже (Античний вислів)
8. Тут співають пісню подолянки і веселка воду п'є з ріки (Є. Гуцало)
9. А місяць все більше і більше заворожує ліси і вони як скам'яніле море стоять під тихим світлом ждучи весни (М. Стельмах)
10. Яке високе блакитне небо висне у нас над головою і які чудові пісні дзвенять нині! (І. Цюпа)

11. Шукайте в праці й злагоді спасіння і вас Господь благословить навіть (О. Ковальчук)
12. Ми винуваті що міліють ріки і лисинами світять береги (В. Симоненко)
13. Високо в небі сумовито проквилів шуліка а над м'яким золотом нив нерівно почайному підіймалися-опадали крила косарок (М. Стельмах)
14. В землю пада зерно й трактори загули над ріллею (І. Гончаренко)
15. І пора настала і вродила нива на здоров'я й щастя на добро й любов (М. Ткач)
16. Листків зеленії вуста солодке шлють зігнання і лічить радості літа зозулине кування (В. Сосюра)
17. Часом на цій вересневій сині виитими дзвіночкамиколихалися гронажолудів або виділявся обрис пташини (М. Коцюбинський)
18. Глибоке небо синіло а на його тлі розкидав усе багатство своїх осінніх кольорів ліс (В. Гжицький)
19. Потім хмари застигли перестали рухатись і сторожке мовчання оволоділо небом і землею (Г. Тютюнник)
20. Дніпро синій шумів і легкий туманець качався над ним (М. Вовчок)
21. Будуть шторми тривожити душу людську і здійматиме хвиля високу дугу (М, Ткач)
22. Неси до людей всі думки почуття і слова і серце твоє не згорить не замовкне не згасне (М. Рильський)
23. Здригнулась од вітру і дощу навик покалічена верба і глухим стогоном обізвалася ніч (М. Стельмах)
24. Увечері закипали хмари а ранком забіліли сніги м'які пухнасті ледве помітною голубінню напоєні (М. Стельмах)

ВАРІАНТ 2

Поставити, де потрібно, розділові знаки

1. В Булонському лісі чудово та київські парки-гаї в годину оцю вечорову озвались як друзі мої (О. Ющенко)
2. З тихою піснею пройшли по дорозі дівчата і їхні молоді голоси ще довго бриніли в тихому вечірньому повітрі (Є. Гуцало)
3. Танула сиза мла й у первісній величі сходило сонце М, Коцюбинський)
4. Ялинка затремтіла від низу до вершечка та декілька глиць упало на сніг (М. Коцюбинський)
5. Хто ж дочекається в новому році жнива і хто привезе на вітряк зерно? (М. Стельмах)
6. Новітня думка – це подія теж та думку народити лиш замало (П. Сингаївський)
7. Джмелями літаки собі гудуть і джміль до них гуде собі спросоння (І. Драч)
8. Чи туман понад горами стелиться чи навколо гуляє метелиця? (О. Ющенко)
9. Спалахом білим каштана Київ чарує мене легко і так урочисто травень по Києву йде (О. Ющенко)
10. В ярках шипшина червоніє й летить бджола і квітне мак (В. Сосюра)
11. І легко йти моїм ногам по землі і легко летіти моїм думкам по всіх світах (М. Стельмах)
12. Знов щебече юнь і цвіте трава (А. Малишко)
13. По весні тана сніг і починає прокидатися земля після зимового сну (О. Іваненко)
14. Тільки сонце сміхом як не присне та тополі вартою стоять (Б. Олійник)
15. Десь понад Ташанню у вербах шумів вітер і глухо клекотіла вода (Г. Тютюнник)
16. Схід уже червонів малиново але навколо ще стояла п'ятьма (Ю. Збанацький)
17. Хтось шарпнув двері і вони розчинилися навстіж (Ю. Збанацький)
18. Цілий день пекло як вогнем сонце і в місті стояла неймовірна задуха (С. Васильченко)

19. Ось кінець місту і вже з гори видно всю луку зелену і плескаючий Дніпро і за Дніпром гори... (М. Вовчок)
20. Тільки за Бугом у лісах шумів вітер та безкраїм проваллям хиталася темрява (Г. Тютюнник)
21. Блакитна осінь сяє в берегах і помідори спіють як пожари (А. Малишко)
22. Було ясне надвечір'я і сонце ще не сіло за ліс (В. Малик)
23. Час летів немов на крилах і мов сон життя минало (Леся Українка)
24. Маленька наша планета а підлість не має міри (Д. Павличко)

ВАРІАНТ 3

Поставити, де потрібно, розділові знаки

1. А сад розростається кронами ввись і яблуа пахнуть медові (Н. Півторацька)
2. Джмелями літаки собі гудуть і джміль до них гуде собі спросоння (І. Драч)
3. Кажуть літо буде холодним і врожай не порадує нас (О. Гринько)
4. Дощик перестав і все навколо запахло посвіжішало заблищало (Г. Тютюнник)
5. Чужих два слова в пісні буде і пісня вся тоді чужа (Л. Костенко)
- 6 Мисливці пливли довго але спокій комишів нічим не порушувався (Г. Тютюнник)
- 7 Десь пливуть дощі по шибках і бредуть сніги в полях (Є. Сарапулова)
- 8 Пахне степ навкруги полинно і в хлібах половіють поля (Д. Луценко)
- 9 То шумів зелений лист то в вінку мінився золотом ряст весняний то золотим дощем лились пісні (Л. Українка)
- 10 В одну мить розсунувся простір і стали ближчими зорі (Ю. Мушкетик)
- 11 Цвіте земля і простори морів її голубять синіми вітрами (Є. Плужник)
- 12 Мелодія була проста проте Лесі довелося чимало потрудитися (О. Максименко)
- 13 Слово – клітина мислі артерія сили духу і тільки воно єдне різні людські береги (П. Воронько)
- 14 Довго-довго ходило сонце і цвіло надвечір'я червоне (М. Луків)
- 15 Тільки вода десь на дні лоскотала каміння та шелестіли крила кажанів (Гр. Тютюнник)
- 16 Мене водило в безвісті життя та я вертався на свої пороги (Д. Павличко)
17. І дихатиме час і кожен його подих студитиме чоло пиитиме вуста (А. Кичинський)
18. По узліссі на галявині зеленіє перший ряст і цвітуть проліски та сон-трава (Леся Українка)
19. Ми чуємо тебе, Кобзарю, і гоос твій нам душі окриля (В. Симоненко)
20. Де-не-де біля вирв синіє безводний полин або кущиться пахучий чебрець (О. Гончар)
21. Коли з-за хмари виглянуло сонце все навколо засяяло і на обличчях усіх з'явилися усмішки (А. Головка)
22. То вітрець дихне пиві то коник в житі засюрчить (Л. Глібов)
23. Основою вінка є волошки а поміж ними влітають квітучий любисток (М. Кришук)
24. Ти прийшла і пішла та ще довго тремтіла золота твоя тїнь на моєму житті (А. Кичинський)

Завдання в тестовій формі

1. Складносурядним є речення

- А Обабіч шляху лежали незнайомі поля, перекраяні вузькими довгими нивами

- Б На сказаній швидкості мотоцикл перескакує через солончаки та видолинки, аж поки , опинившись серед зарослих молочаями та будяками піщаних кучугур, починає там чхати, кашляти, буксувати
- В Шумить вода по листі, по гіллі і спраглу землю напуває широко
- Г Тут, виростаючи із зерна мрії, висока дума, мов пшениця, зріє, тут слово воля гарт дає серцям
- Д Цвіте земля, і простори морів її голублять синіми вітрами
- 2. Складносурядним є речення**
- А Пожовкли стерні на полях, і гине слід по журавлях ген-ген в далечині
- Б Щось неказанно чарівне і зворушливе криється в природі, коли під місяцем бовваніють чи іскряться розмивчастим відливом чубаті полукіпки
- В Я принесу тобі свою надію, а подарую смуток і біду
- Г Повітря ллється тут незаймане і дике, і поїть, п'янить, і веселить мене
- Д Хай же ті вороги поніміють скоріш, наша ж мова сія щогодини ясніш
- 3. Складносурядним є речення**
- А Урочиста тиша повисла над деревами, над вулицями, над широким полем
- Б Низько стеляться хмари, ростуть, збираються в купу і опадають
- В Чи туман понад горами стелється, чи навколо гуляє метелиця?
- Г Лягав мені до ніг покірним барсом ліс, ховаючи в собі проваль жаккі глибини
- Д І шумить береза дивно, мов словами промовля, так чарівно, переливно, що заслухалась земля
- 4. Котре з речень складносурядне?**
- А Ти даєш мені сонце погоже, і повітря даєш, і снагу
- Б Усім найкращим, що є в моїй душі, завдячую рідній батьківській хаті
- В Як хочеться усе життя прожити достойним свого народу
- Г По узліссі на галявині зеленіє перший ряст і цвітуть проліски та сон-трава
- Д Оживлялась музика крапель сумних і веселих, лінивих і жвавих, глухих та дзвінких
- 5. Котре з речень складносурядне?**
- А Дніпро синій шумів, і легкий туманець качався над ним
- Б Ревуть-стогнуть гори-хвилі в синесенькім морі, плачуть-тужать козаченьки в турецькій неволі
- В Коли весною зацвіте трава в палаючих серпанках, в степ на курган крутий іде старенька зморена журавка
- Г Промінь кидає на дівчину винуватий благаючий погляд
- Д І настроюють хмари велетенські оркестри сонця теплого, злив і розкутого грому
- 6. Тире треба поставити у складносурядному реченні (розділові знаки пропущені)**
- А Сині роси зблискували на травах і сонце купалось на левадах
- Б Слово – клітина мислі, артерія сили духу і тільки воно єднає різні людські береги
- В Забреду в ці сніги і душею нараз охолону
- Г То не риба в морі розгулялась то не пави в небеса знялися
- Д Нема речей непізнаних а є лише досі ще не пізнані
- 7. Тире треба поставити у складносурядному реченні (розділові знаки пропущені)**
- А Небо то ніби плакало тихими дрібними сльозами то цілі дні ніби ливцем лило сльози

- Б На клумбах горіли маки а ранні левкої тільки що розпустилися
В Чи то небосхил війнув снігами чи то кричать галки?
Г Зірочки кудись пірнули в синю безодню неба і край його горить-палає рожевим вогнем
Д Збери шляхи мої і встане даль. Річки з'єднай і встане синє море
- 8. Тире треба поставити у складносурядному реченні (розділові знаки пропущені)**
А Навкруги мене то жито половіє а в житі купка льону голубо цвіте то ячмінь колоситься
Б У сю величну хвилину тихо розгортаються кущі і на галяву виходить Хо
В Тіні від галяв вже закрили галявину і лише на протилежному березі на піщаних висипах ще вигрівалося вечірне сонце
Г Де-не-де темною стіною здіймались зарості вільшини а на ній плівся білястий хміль із золотими китичками і розливав довкола ніжні пахощі
Д Хтось шарпнув за двері і вони розчинилися навстіж
- 9. Тире треба поставити у складносурядному реченні (розділові знаки пропущені)**
А І наперед не треба ворожити і за минулим плакати не варт
Б Потім човен поплив серед водяних квітів поминаючи села хутори а в весняному небі снувались навдивовижу нвжні хмарки
В То крякне крук то коник заірже
Г Хвилину ще і схід розпише в сліпучі барви небосхил
Д Я зачудувався високим і безхмарним небом над собою і душа в мене розм'якшувалася від чудової мелодії
- 10. Тире треба поставити у складносурядному реченні**
А Сонце ще не зайшло а вже вийшов місяць якось непомітно виступив з млистого туманного небосхилу
Б Настане час і піде все в архів
В То по полю б я хотів чорним вихором летіти то мавок серед я б ловив на зойк трембіти
Г Зараз тільки сухе бадилля стовбурчилося на городі та стриміло соняшничиння
Д Ой на горі та й женці жнуть а попід горою, яром-долиною, козаки йдуть
- 11. Неправильно поставлені розділові знаки у складносурядному реченні**
снігові хмари
Б Час летів, немов на крилах, і, мов сон, життя минало
В На небі прорізується вечірня зірниця, а вечір спроквола починає росити росу
Г Дощик перестав і все навколо запахло, посвіжішало, заблищало
Д Під ногами скрипів сніг, і у темному небі висипали зорі, а наїжджена дорога вибіскувала синіми огнями
- 12. Неправильно поставлені розділові знаки у складносурядному реченні**
А Акація і береза були ще зелені, але ніжний клен уже ронив своє листя
Б Зліва, при мокрій долині, кінчались жита і починалась лука
В Вибрався з намету й літня тепла ніч постала у всій своїй величі
Г Він нічого не бачить, але чує далекий шум – то шумлять смереки
Д Земля покрита білою габою, і вітер під вікном, жебрак-скрипаль
- 13. Неправильно поставлені розділові знаки в складносурядному реченні**
А Десь пливають дощі по шибках, і бредуть сніги в полях

- Б Ніч за вікном, та не хочеться спати
В Коли він торкався смичком до струн скрипки, все на віті зникало і залишалася тільки музика
Г Часом у блакитній вишині пропливала біла хмара, або пролітала пташина
Д То заблищить у небі одинока зірка, то засвітяться контури сизуватої хмари
- 14. Неправильно поставлені розділові знаки в складносурядному реченні**
А А на подвір'ї старої Баглаїхи чуть веселощі, і солов'ї тьохкають по-весняному, сезонови наперекір
Б Від річки кумкали жаби, а навдокіл заливалися натхненно цвіркуни
В А літо йде полями і гаями, і вітер віє, і цвіте блакить
Г Над нами білка їсть горішки, і стука, стука дятел-птаха
Д Повз вікно ішла морська ніч, і десь торохтіли підводи
- 15. Кому НЕ ТРЕБА ставити у складносурядному реченні (розділові знаки пропущені)**
А У долинах співали струмки і кожен мав свій голос
Б Місяць сипав на землю холодне сріблясте проміння і від того світла роса на густій пониклій ковилі переливалася і ряхтіла
В Може, майнули їй перед очима теж весільні коні чи помарились далекі сніги
Г Цілий день пекло, як вогнем, сонце і в місті стояла неймовірна задуха
Д Була я щаслива але терном поросла моя дорога до того щастя
- 16. Кому НЕ ТРЕБА ставити у складносурядному реченні (розділові знаки пропущені)**
А Увечері закипали хмари а ранком забіліли сніги – м'які, пухнасті, ледве помітною голубінню напоєні
Б За вікном морозець мурував клітчасте вишиття а надворі починала тоскно стогнати і битись згустіла ніч
В Дівчата наближалися і все ясніше та голосніше чулися їхні голоси та сміх, шелест сухого бадилля
Г Лиш сонце гляне чарівливе і враз по всій землі моїй весняні, невмолимі зливи квіток ряснихв красі живій
Д Згори сіялося розкішне літнє сонце, а від села запахло свіжою соломою
- 17. Кому НЕ ТРЕБА ставити у складносурядному реченні**
А Важким холодним сном спала земля а високо над нею притаїлись зорі
Б Цвітуть волошки в золотому житі а над смарагдом луки сяє мак
В Здавалось вітер тут чорний і дощ ллється з неба як смола
Г Повіє клин озимої пшениці і високе красується жито
Д Слово – клітина мислі артерія сили духу і тільки воно єднає різні людські береги
- 18. Потрібно поставити розділовий знак у складносурядному реченні**
Нас роз'єднав життя розбурханий потік і ми два береги не зійдемося ніколи (М. Орест)
А кому Б крапку з комою В тире Г двокрапку Д жодного
- 19. Потрібно поставити розділовий знак у складносурядному реченні**
І дзвеніли гаї на тугих на вітрах наструнені і котилося сонце червоною кулею і хилився на обрій вечір (В. Мордань)
А жодного Б тире В кому Г крапку з комою Д двокрапку

20. Складносурядне речення з розділовим сполучником є у рядку

- А І літо минуло, і осінь приспіла, і листям пожовклим всі стежки покрила
- Б У полях диміла місячна курява і тихим посвистом бриніли жита й пшеничні ожереди
- В Он калина розцвітала, уквітчалась білим, а попід нею простелився зелененький килим
- Г Це або місяць вирина з облака, або вільний вітер пронесеться лукою, або мороз ударить
- Д Люблю весну, та хто її не любить на цій чудесній, радісній землі

21. Складносурядне речення з єднальним сполучником є у рядку

- А Чи то настане нічка темна, чи то веселий день шумить
- Б В озерах купаються хмари, а ріки плывуть в берегах, мов потоки музики
- В То сонце вигляне, то знову туча і блискавка
- Г Може, квіти зйдуть і настане ще й для мене весела весна
- Д Промчала та буря-негодапалко наді мною, але не зломила мене, до землі не прибила

22. Установіть відповідність

Вид відношення

- 1 єднальні
- 2 зіставні
- 3 протиставні
- 4 розділові

Приклад

- А Зрідка спросоння заскрипить журавель або гупне біля якогось похиленого тину росяне яблуко
- Б Радісно дихала ніч пахощами далекого степу, і з подихами доносився невидимий шум чудових розмов її про землю
- В Село лежало у зеленому вибалку, а на горбах чорніли поля
- Г Сила розвіється, а правда ніколи!
- Д За сірими, вицвілими на сонці прилавками сиділи і стояли жінки і дідусі й неголосно, сторожко озираючись на всі боки, припрошували до своїх товарів

23. Складносурядне речення без пунктуаційної помилки є

- А А літо йде полями і гаями і вітер віє, і цвіте блакить
- Б Тепер садок потонув у темряві і широкі вікна будинку, ясно освітлені зсередини, ніби висіли на сутині вечора
- В Ліс уже скинув листя, став чорний, прозорий і тільки земля яскраво палахкотіла жовтим і червоним вогнем
- Г Схилялась над колискою мати і перші звуки колискової пісні, музика рідної мови переливаються у її кровинку
- Д Озвався постріл над рікою, і на коня схиливсь козак

24. Прочитайте речення

Щойно прибитий вогонь знову оживав, ріс, а вітер потужно роздимував полум'я, і багряне гаддя проповзало поміж людей, рвалося вперед і, швидко змикаючись між собою, зухвало накидалось на високу стерню, і вона немовби сама тяглася до вогню, назустріч своїй погибелі

Укажіть скільки частин має це складносурядне речення

- А 1 Б 2 В 3 Г 4 Д 5

Завдання в тестовій формі

1. Визначити складносурядне речення з єднальними відношеннями

А Міжнародна трудова міграція досягла нині глобальних масштабів та найрозвинутіших форм.

Б На ринку праці можна виокремити ще дрібніші сегменти, класифікуючи робочу силу за віковими, професійними, культурними, національними, расовими, статевими та іншими ознаками.

В Банківська сфера є досить жорстко регульованою, і регулятивна система є дуже чутливою до змін положень бухгалтерського обліку.

Г У різних країнах світу сформувалися великі групи найманих працівників, котрі кваліфікуються як транснаціональна робоча сила.

Д За підрахунками західних учених, еміграція висококваліфікованого фахівця рівнозначна вкладенню в економіку вибраної ним країни мільйона доларів.

2. Визначити складносурядне речення з протиставними відношеннями

А Середню величину одиниці витрат вибирають для змінних витрат, а повні витрати визначають для постійних.

Б Корпоративний комплекс, а особливо фінансово-корпоративні групи, прямо чи опосередковано керують виробництвом, контролюють політику, впливають на сфери культури, освіти, науки.

В Дедалі вагомішого значення у сільськогосподарських процесах набуває інформаційне середовище, що є проявом настання ноосферної цивілізації.

Г Споживачі швидко визначають, які фірми виготовляють продукти вищої якості, і ці фірми отримують більший прибуток.

Д У промисловості економічно-розвинутих країн на машинобудування, як правило, припадає 25-40% вартості виробленої промислової продукції.

3. Визначити складносурядне речення з протиставними відношеннями

А Серйозну і необґрунтовану конкуренцію вітчизняним продуктам створюють імпортні товари, часто низької якості, котрі продаються за нижчими цінами.

Б Головною галуззю сільського господарства є рослинництво, основу якого становить зернове господарство.

В Звичайно, найбільш активно Україна співпрацює з країнами СНД, які мають із нею спільні кордони.

Г Підприємства іноземних фірм не будуть активні у створенні нових технологій, однак вони більш ефективно і швидко втілюють інновації, розроблені головною компанією.

Д Знімаючи технічні бар'єри у переданні багатьох послуг на відстань, нові технології відкривають для них світовий ринок.

4. Визначити складносурядне речення з єднальними відношеннями

А Фінансові ресурси світу здебільшого перебувають в обігу, утворюючи світовий фінансовий ринок.

Б Ринок засобів виробництва спрямований на задоволення виробничих потреб, і його суб'єктами є фізичні та юридичні особи, зайняті економічною діяльністю.

В На фінансовому ринку діють органи державної влади (міністерства фінансів, центральні банки), фінансові та не фінансові установи і фізичні особи (населення).

Г Центральні банки ефективно управляють фінансовими ресурсами країни, використовуючи, зокрема, валютні інтервенції.

Д Швидкість обороту фондів має велике економічне значення, а збільшення цього показника підвищує ефективність роботи підприємства.

5. Визначити складносурядне речення з протиставним відношеннями

А Сукупність суспільних інституцій різного рівня в поєднанні із засадничими цінностями забезпечують безперервність і стабільність господарської еволюції, а інституційні інновації стосовно організації ринку, емісії грошей тощо за своїм впливом на економічний розвиток можуть зрівнятися з технічними й технологічними нововведеннями.

Б Високі технології – це технології, що ґрунтуються на принципово нових знаннях сучасного етапу науково-технічного прогресу.

В Матеріальною основою короткострокових середніх циклів є фізичне оновлення засобів виробництва, насамперед знарядь праці.

Г Зарубіжні підприємства транснаціональної фірми, як правило, об'єднують загальним поняттям „зарубіжні фірми”.

Д Іноземні інвестиції, як відомо, бувають двох типів: прямі та портфельні.

6. Визначити складносурядне речення

А Економічна наука в цілому негативно ставиться до протекціонізму, однак його прихильники все ж трапляються у ділових та політичних колах деяких країн.

Б На структуру споживання впливає не тільки зростання грошових доходів, а й зміна структури населення, підвищення його освітнього і культурного рівня.

В За послуги брокер отримує комісійні, тому брокерська діяльність належить до розряду комісійної.

Г Фондовий ринок – це механізм для укладення угод між тими, хто пропонує цінні папери, і тими, хто пропонує гроші.

Д Країни світу продовжують вводити в дію нове законодавство і норми регулювання, щоб зробити свій інвестиційний клімат більш привабливим для інвесторів.

7. Визначити складносурядне речення з протиставними відношеннями

А Насправді розрахункові операції є важливою складовою бухгалтерського обліку, а для їх ведення в бухгалтеріях нерідко формують окремі підрозділи.

Б Виробник стикається з реаліями ринку, і це дозволяє йому робити висновки щодо корисності та ефективності власної продукції.

В Фінансові ресурси світу здебільшого перебувають в обігу, утворюючи світовий фінансовий ринок.

Г Організований ринок функціонує за визначеними правилами, встановленими банками та біржами.

Д Центральні банки є учасниками ринку, які мають, подібно до комерційних банків, власні економічні інтереси

8. Визначити складносурядне речення

А Інтервенції центральних банків проводяться на міжбанківських ринках, через брокерські контори, а також на біржах.

Б Українська економіка ще не є системою вільного підприємництва, але вона здійснює рух від командних до ринкових відносин.

В Інвестори здійснюють операції, пов'язані з переміщенням капіталу, з метою його приросту.

Г Механізм фінансових ринків створює умови для проведення спекуляцій, оскільки дає змогу проводити угоди за відсутності фінансового акту.

Д Фінансові ринки дедалі більше стають полем діяльності не тільки національних учасників, а й зарубіжних.

9. Визначити складносурядне речення з протиставними відношеннями

А Подолати негативний вплив міжнародної трудової міграції покликана сучасна система регулювання міграційних процесів, яка має адміністративно-правові та економічні важелі.

Б Іноземний капітал є складовим елементом сучасного сектора економіки країн, що розвиваються.

В На національному законодавстві базується митно-тарифне регулювання торговельно-економічних відносин, переважно імпорту, а адміністративні акти широко використовуються для створення нетарифних бар'єрів у сучасній міжнародній торгівлі.

Г Фрикційне безробіття – це безробіття, яке виникає, коли частина працюючих добровільно змінює місце роботи або шукає нову роботу після звільнення.

Д Банківська сфера є досить жорстко регульованою, і регулятивна система є дуже чутливою до змін положень бухгалтерського обліку.

10. Визначити складносурядне речення

А На основі комп'ютеризації, інформаційних технологій, нових засобів комунікації виник і утворився на ринках цілий спектр нових послуг.

Б У широкому розумінні соціальний маркетинг є продажем ідей, але у більш вузькому розумінні – це створення, виконання і контроль програм, розроблених для впливу на соціальні зміни.

В НТР дала новий поштовх поділові праці, спеціалізації виробництва.

Г Світовий фінансовий ринок – це система ринкових відносин, що забезпечує акумуляцію та перерозподіл міжнародних фінансових потоків.

Д Світовий фінансовий ринок становить складну, внутрішньо структуровану систему.

11. Визначити складносурядне речення з протиставними відношеннями

А Міжнародні валютні ринки – це міжнародна мережа офіційних центрів, де відбувається купівля-продаж іноземних валют.

Б Процеси приватизації, які відбуваються у країнах з перехідною економікою та країнах, що розвиваються, стимулюють зростання цього важливого сегмента фінансового ринку.

В Транснаціоналізація банків викликала значні зміни в їх організаційних моделях, менеджменті та стратегії конкурентної боротьби.

Г За законодавством України касовий звіт не є обов'язковим документом фінансової звітності, але він завжди був складовою фінансової звітності зарубіжних фірм.

Д Крім світового фінансового ринку, міжнародного банківського бізнесу, важливим компонентом світових фінансів є міжнародні портфельні інвестиції.

12. Визначити складносурядне речення

А Існує кілька конкуренцій, що структурують основні елементи світових фінансів.

Б Фінансова глобалізація руйнує ізольованість національних ринків і формує складні взаємозв'язки різних сегментів єдиної світової фінансової системи.

В Частка акцій постійно збільшується, а їх роль на фондовому ринку України стає домінуючою.

Г Перші ознаки глобального ринку капіталу з'явилися ще в 50-60-х роках ХХ ст., коли почав створюватися ринок євровалют.

Д Світовий фінансовий ринок становить складну, внутрішньо структуровану систему.

13. Визначити складносурядне речення з протиставними відношеннями

А Деякі філіали беруть активну участь у розробці та втіленні систем організації контролю продукції, але така форма передачі технологій є специфічною рисою лише окремих галузей.

Б Боротьба за контрольний пакет акцій - один із найбільш очевидних способів захоплення провідних позицій у спільній компанії.

В Економічний цикл розглядається як процес коливань, незалежний від довгострокового економічного зростання.

Г За всіма ознаками міжнародний ринок робочої сили, що формується, має сегментований характер.

Д Для формування і функціонування міжнародного ринку праці потрібні певні стартові умови, зокрема високий рівень міждержавних господарських взаємозв'язків.

14. Визначити складносурядне речення:

А Промислові й банківські ТНК, як правило, фінансують роботу шкіл бізнесу і є спонсорами їхніх програм з перепідготовки кадрів.

Б Привілейовані акції за своєю сутністю теж є капітальними цінними паперами, але вони не дають власникам права голосу та участі в контролі.

В Україна користується міжнародними послугами інших країн, загальна вартість яких – близько 1,2 млрд. дол.

Г Основна частина фінансових коштів у зовнішній торгівлі країни витрачається на закупівлю природного газу, дизпалива, нафти, бензину, синтетичного каучуку, вугілля.

Д Економічна політика перехідних суспільств спрямована на поетапне здійснення ринкових реформ, органічне залучення постсоціалістичних країн до світового цивілізаційного процесу.

15. Визначити складносурядне речення:

А Важливою є і роль тих цілей та завдань зовнішньоекономічної політики, котрі сприяють вирішенню внутрішніх економічних проблем.

Б Частина зниження попиту, яка припадає на іноземні товари, веде до скорочення імпорту.

В Під міжнародною економічною безпекою розуміється така економічна взаємодія країн, яка виключає навмисне завдання збитку економічним інтересам якоїсь країни.

Г Національні цілі можуть різнитися, але більшість країн прагнуть стабільного зростання показників ВВП та доходу на душу населення.

Д Дедалі частіше порушуються умови економічної безпеки, що призводить до серйозних екологічних утрат.

СКЛАДНОПІДРЯДНІ РЕЧЕННЯ

Визначити головне та підрядне речення, указати вид підрядних речень

ВАРІАНТ 1

1. І блідий місяць на ту пору із хмари де – де виглядав, неначе човен в синім морі то виринав, то потопав (Т. Шевченко).
2. Якби – то далися орлині крила, за синім би морем милого знайшла (Т. Шевченко).
3. Будеш, батьку, панувати, поки живуть люди, поки сонце з неба сяє тебе не забудуть (Т. Шевченко)
4. Невесело на світі жить, коли нема кого любить (Т. Шевченко)
5. Холоне серце, як згадаю, що не в Україні поховають (Т. Шевченко).
6. Я так люблю мою Україну убогу, що прокляну святого бога (Т. Шевченко).
7. Хатки біленьки виглядають, мов діти в білих сорочках (Т. Шевченко).
8. Грає кобзар, виспіває, вимовля словами, як москалі, орда, ляхи бились з козаками (Т. Шевченко).
9. Чорніє гай над водою, де ляхи ходили (Т. Шевченко).
10. Нема кому розпитати, чого плачуть очі... (Т. Шевченко)
11. Плач же, серце, плачте очі, поки не заснули (Т. Шевченко).
12. Хто ж сироті завидує – карай того, боже Т. Шевченко).
13. Загинеш, серденько, загинеш, мов ряст весною уночі (Т. Шевченко).
14. В неволі тяжко, хоча й волі, сказати по правді, не було... (Т. Шевченко)
15. Неначе цвяшок в серце вбитий, одну Марину я ношу (Т. Шевченко).
16. Те, що було, минулось, і знову не буде. (Т. Шевченко)
17. Розкажи, як за горою сонечко сідає. (Т. Шевченко)
18. Благав, і досі ще благаю, щоб хоч умерти на Дніпрі, хоч на малесенькій горі. (Т. Шевченко)
19. Зацвіла в долині червона калина, ніби засміялась дівчина – дитина (Т. Шевченко).
20. Благаю бога, щоб печаль тебе довіку не збудила (Т. Шевченко).
21. Якби ви вчилися так, як треба, то й мудрость би була своя (Т. Шевченко).
22. Як та хмара, гайдамаки Умань обступили (Т. Шевченко).
23. Я ожив би, я напоїв би своє серце твоїми тихими речами, неначе живущою водою (Т. Шевченко).
24. Добре жить тому, чия душа і дума добро навчилися любити. (Т. Шевченко)

ВАРІАНТ 2

1. Де кров текла козацькая, трава зеленіє. (Т. Шевченко)
2. А може, то така правда, як на вербі груші. (Т. Шевченко)
3. Бо, де нема святої волі, не буде там добра ніколи. (Т. Шевченко)
4. Земля плаче у кайданах, як за дітьми мати. (Т. Шевченко)
5. Як билина підкошена, Ярина схилилась, старий батько коло неї, як дуб, похилився. (Т. Шевченко)
6. Бо хто не вміє заробить, то той не вміє й пожити. (Т. Шевченко)
7. Ганна кароока, як тополя серед поля, гнучка та висока. (Т. Шевченко)
8. Та не однаково мені, як Україну змії люде присплять, лукаві, і в огні її, окраденую, збудять... (Т. Шевченко)
9. Тут же, в садку, за саморобним столиком, над яким нависало вишневе гілля, дівчата лаштувалися обідати (І. Нечуй-Левицький)
10. Тепер, коли рушаємо, все поле за нами шелестить (О. Гончар)
11. Степан виразно почував зараз усю важливість своїх обов'язків, що чуття їх був утратив на мить, ступивши на чужий ґрунт міста (В. Підмогильний)

12. Насунувши ще капелюха, щоб не бути пізнаним, він підійшов до скляних дверей аудиторії (В. Підмогильний)
13. А за вікнами була імліста зима, хоч дерева й зеленіли вічною і від того ніби мертвою зеленню (П. Загребельний)
14. Недумано, негадано забігла в глухомань, де сосни пахнуть ладаном в кадильницях світань (Л. Костенко)
15. Вона ж була, як голос України, що клекотів у наших корогвах (Л. Костенко)
16. Ми прощаємося на день, ніби розходимось навіки (Д. Павличко)
17. І по синіх степах дикий вітер повіяв примару, щоб журить і жахать (Є. Маланюк)
18. Хто води боїться, той в моряки не годиться (Нар. творч.)
19. Щоб оцінити чю-небудь якість, треба мати бодай якусь дрібку цієї якості і в самому собі (В. Шекспір)
20. І зацвітуть червоні маки на тих столочених полях, де люди, вбиті в час атаки, довіку житимуть в піснях (Л. Дмитерко)
21. Скільки хвиль у бурхливому морі, стільки співів у серці моїм (Леся Українка)
22. Хто в час пожежі край свій кине і в чужий втече, того весь вік вогонь пече (Олександр Олесь)
23. Людям потрібне лише те слово художника, яке чарує, яке хвилює серце і розум (О. Гончар)
24. Коли ідеш ранковим полем, там грають бризки від роси (В. Сосюра)

ВАРІАНТ 3

1. Я пам'ятаю, як урочисто проводжали в поле плугатарів із раннім плугом (М. Стельмах)
2. Не можна так мислити і жити, коли земля пахне торішніми травами і молодою м'ятою, вічністю і миттю (Гр. Тютюнник)
3. Де плачуть, там немає вже краси (П. Грабовський)
4. Море так невинно голубіє над стінами скель і так світить ласкаво, що аж каміння сміється (М. Коцюбинський)
5. Вечірнє сонце, дякую за всіх, котрі нічим не осквернили душу (Л. Костенко)
6. Коли ми обминаємо липовий шлях і опиняємось у долині, нас оточує воркування струмків (М. Стельмах)
7. З берега у воду зазирали, мов малі діти, куці ліщини і верболозу (Д. Ткач)
8. Щасливий майстер, що з тяжкої брили прекрасну постать висікає вміло на радість людям (М. Рильський)
9. Лукаш хоче надрізати ножом березу, щоб сточити сік (Леся Українка)
10. Погода стояла тепла і сонячна, так що шибки на вікнах аж миготіли (Г. Тютюнник)
11. Вже листячко прокинулось в живцях, хоч сніг у лісі сріблиться повсюду (Д. Луценко)
12. Рідну пісню треба захищати так, як захищають рідний край (І. Колодій)
13. Зазираючи у майбутнє, осмислюючи сучасне, ми не в праві забувати про минуле, хоч яким би важким воно було (О. Гончар)
14. Ми малими, щоб нарвати квіту, по найтонших дряпались гілках (В. Климентовська)
15. Листя горобини з зеленого стало жовтим, а подекуди і червоним, так що його важко було відрізнити від ягід (В. Гжицький)
16. На небі сонце сміялося так, що не відповісти йому усмішкою було б просто нечемно (О. Іваненко)
17. Коли мені не допоможуть вірші, то вже не допоможуть лікарі (Д. Павличко)
18. Понеси мене на крилах, радосте моя, де на пагорбах і схилах сонця течія (В. Симоненко)
19. Де був пісок – там простяглися луки. Де був окоп – там колосіння нив (Г. Кривда)
20. Жити треба так, ніби тебе завжди бачать люди і твоє серце прозоре (О. Духнович)

21. Якби не жовте листя в садках, то можна було б подумати, що надворі не бабине літо, а справжнє літо (І. Нечуй-Левицький)
22. Настрілявшись, вертались ми щасливі, дарма що промахів чимало в нас було (М. Рильський)
23. Його очі розшукують дві чорні тополі, за якими на блакиті легенькою парою струмусе світанок (М. Стельмах)
24. Змалку його обступали білі стіни, на яких висіли вишиті маминими руками рушники (І. Цюпа)

Завдання в тестовій формі

ВАРІАНТ 1

1. Установіть відповідність

Вид підрядного речення

1. обставинне місця
2. обставинне часу
3. обставинне мети
4. обставинне умови

Приклад

- А Завітай навесні, коли синя фіалка в чисте небо погляне здивованим оком
- Б Якби-то далися орлині крила, за синім би морем милого знайшла...
- В Де розвідники проходили, ніщо не брязнуло, не тріснуло, не хруснуло
- Г Щоб прийшло на землю сподіване щастя, треба великої праці
- Д Ми знаєм, для чого жить

2. Установіть відповідність

Вид підрядного речення

1. означальне
2. з'ясувальне
3. обставинне наслідку
4. обставинне причини

Приклад

- А Я стверджуюсь, я утверджуюсь, бо я живу
- Б Я в серці маю те, що не вмирає
- В Я збагнула, що забуття не суджено мені
- Г Нехай умру, та думка не умре
- Д Дощ тут випав менший, так що ледве прибав пиліюку

3. Установіть відповідність

Вид підрядного речення

1. обставинне способу дії
2. обставинне мети
3. обставинне часу
4. порівняльне

Приклад

- А І блідий місяць на ту пору із хмари де-де виглядав, неначе човен в синім морі то виринав, то потопав
- Б Як парость виноградної лози, плекай мову
- В Щоб жить – ні в кого права не питаюсь
- Г Збагнув тільки, що Київ безконечний, пишний, запаморочливий, таємний
- Д Як став місяць серед неба, ревнули гармати

4. Установіть відповідність

Вид підрядного речення

1. з'ясувальне
2. обставинне причини
3. обставинне наслідку
4. означальне

Приклад

- А Ручки туго позатягвані в перчатки, так що й пальців зігнути не можна
- Б Сам я бачив, як гриміли сірі камені в ярі
- В Не згине народ, що в негоду співа

- Г Не гідна ти дочкою лісу зватись! Бо в тебе
дух не вільний лісовий, а хатній, рабський
Д Він скрізь ходив, куди і ми ходили

5. Установіть відповідність

Вид підрядного речення

1. обставинне умови
2. обставинне мети
3. обставинне місця
4. з'ясувальне

Приклад

- А Хоч вітри ідуть супроти, та незламні наші
крила
Б Тут треба оглядатись добре, щоб не
оступитися
В Розкажи, як за горою сонечко сідає
Г Ходім туди, де явори високі над воду
гнуться з берегів
Д Як не буду птахів, то і людське серце
стане черствим

6. Установіть відповідність

Вид підрядного речення

- 1 з'ясувальне
- 2 означальне
- 3 обставинне способу дії
- 4 обставинне часу

Приклад

- А Я лиш інструмент, в якому плачуть сні
мого народу
Б Зроби так, щоб серце моє солов'їне забуло
очей тих блакить
В Доки сонце зійде, роса очі виїсть
Г Нас оточує воркування струмків, коли ми
опиняємося в долині
Д Якщо немає натхнення, не можу писати
віршів

7. Установіть відповідність

Вид підрядного речення

- 1 обставинне міри і ступеня
- 2 обставинне причини
- 3 обставинне мети
- 4 обставинне допустове

Приклад

- А Тепер я скрізь, де світло і любов
Б Сонце пекло так, що й уночі степ пашів
В Летимо, дарма що ноги міцно в'яже трава
Г Після дощу вода в бухті скаламутніла, бо
в неї з острова нанесло намулу
Д Я Нептуну півкопи грошей в руку суну,
аби на морі шторм утих

8. Установіть відповідність

Вид підрядного речення

- 1 обставинне умови
- 2 означальне
- 3 з'ясувальне
- 4 обставинне місця

Приклад

- А Все важче знаходити квіти, мед яких обіцяє
бути цілющим
Б Я їду туди, де мене чекає степ та чумацька
пісня
В Людина в небезпеці, коли вона бездуховна
Г Мабуть, солов'ї знають, де зимує весна
Д Держімося землі, бо земля держить нас

9. Установіть відповідність

Вид підрядного речення

- 1 обставинне міри і ступеня

Приклад

- А Не бійся правди, хоч вона гірка

- 2 обставинне наслідку
- 3 обставинне мети
- 4 обставинне допустове

- Б Дощ тут випав менший, так що ледве прибив пилюку
- В Чим більший поет, тим глибші корені його творчості
- Г Украй стривожилась земля, коли в похід послали атом
- Д Я сідаю на горбик зігрітий, щоб ключі журавлині зустріти

10. Установіть відповідність

Вид підрядного речення

- 1 з'ясувальне
- 2 обставинне причини
- 3 обставинне місця
- 4 обставинне умови

Приклад

- А Там, де зорі сяють з-за гори, над водою гнуться явори
- Б Заходь в мій дім, якщо втомився з дороги
- В Поети кажуть, що їм ні про що писати
- Г Ніяка держава не буде сильною, якщо не виконуються її закони
- Д Дитя заснуло на руці, як слово на долоні мови

11. Доберіть приклад до кожного виду підрядної частини

Вид підрядної частини

- 1 означальна
- 2 обставинна мети
- 3 обставинна наслідку
- 4 обставинна допустова

Приклад

- А Поки Україна буде, з нею буде душа моя
- Б Слова переплавляю в сплав, щоб голос могутнім став
- В Розумні й хитруваті були в цього діда очі, дарма що старий-престарий він був
- Г Ще не знайшов тої, для якої зміг би небо прихилити
- Д Вода в річці піднялася, так що дістатися до села було важко

12. Доберіть приклад до кожного виду підрядної частини

Вид підрядної частини

- 1 умови
- 2 причини
- 3 означальна
- 4 з'ясувальна

Приклад

- А Чумаки не любили заліза, бо воно, казали, притягає грім
- Б Як разом будем стояти, наш буде верх
- В І тільки той, хто вірить в Бога, повірить і у себе теж
- Г Загриміло, так що все навкруги затряслось
- Д Ти не дивись, що буде там, чи забуття, чи зрада

13. Доберіть приклад до кожного виду підрядної частини

Вид підрядної частини

- 1 часу
- 2 способу дії
- 3 місця
- 4 умови

Приклад

- А Коли зранку протираєш очі, несвідомо хочеш побачити все краще
- Б І тому, щоб захиститися, шукаємо Бога
- В А там, де козаченька вбито, стоїть береза сива
- Г Навряд чи ти побачиш Бога, коли його нема в тобі
- Д Кущі розрослися так, що стежки майже не було видно

14. Установіть відповідність

<i>Частина речення</i>	<i>Вид підрядного речення</i>
1 ...вивчив, хоч і...	А обставинне умови
2 ...вивчив, щоб...	Б обставинне допустове
3 ...вивчив, бо...	В обставинне мети
4 ...вивчу, якщо...	Г обставинне причини
	Д обставинне міри й ступеня

15. Приєднайте до частини речення «*Безперервно лив дощ*» запропоновані фрагменти та з'ясуйте тип кожного утвореного речення

<i>Фрагмент речення</i>	<i>Тип речення</i>
1 ...незважаючи на те, що небо іноді світліло	А складнопідрядне порівняльне
2 ...тому річки почали виходити з берегів	Б складнопідрядне наслідку
3 ...так що не можна було вийти з хати	В складнопідрядне мети
4 ...немов хтось відром вичерпував воду з озера	Г складнопідрядне причини
	Д складнопідрядне допустове

16. Складнопідрядне речення з підрядним наслідку утвориться, якщо до частини «*Сонце сяяло над землею...*» додати

- А щоб зникла густа темрява
- Б тому що дощова хмара вже пройшла
- В так що день був душний
- Г хоча надворі була дуже рання весна
- Д мов золоті Софії куполи

17. Складнопідрядне речення часу утвориться, якщо до частини «*Було холодно*» додати

- А бо землю ще не прогріло сонце
- Б дарма що минуло вже декілька днів березня
- В коли ми спустилися в темний яр
- Г хоч земля вже протряхла після дощу
- Д тому що стояли ми коло річки близько

18. Складнопідрядне речення міри і ступеня утвориться, якщо до частини «*Пригріло сонечко*» додати

- А коли розійшовся густий туман
- Б бо вже піднялося високо над землею
- В тому що на небі не було ні хмаринки
- Г якого так довго чекали після зими
- Д що аж орача потягло в поле

19. Складнопідрядним є речення

- А І все, куди не йду, холодні трави сняться
- Б Заночував туман у полі, уранці плакав над рікою
- В Чи то шумлять так хвилі, чи німфа плаче вслід
- Г Ніяка сила нас не зламає, в землі коріння наше нас тримає
- Д Для доброго бджоляра немає поганого року

20. Складнопірядне речення з кількома пірядними є

- А Ріка вирує сонцем, а плавні вниз десь аж до лиманів синіють
- Б Чекаю дня, коли тобі скажу, що ця строфа нарешті досконала
- В Не поет, хто покидає боронить народну справу
- Г Вечоріло, і холодком тягнуло від ріки
- Д Звелася Полтава, велична, натхненна, шумує, над морем ланів

21. Пірядним з'ясувальним є складнопірядне речення

- А Так кравець крає, як йому матерії стає
- Б Від маяка в море простяглася піщана коса, яка закінчувалася довгою грядою підводного каміння
- В Вербка – дерево, яке росте переважно біля водойм
- Г Мабуть, тому що село біля річки близько, таке все свіже, зелене та яскраве
- Д Побачимо, у чийого козеняти хвіст куціший

22. Визначте вид пірядного у такому складному реченні: *І знову зацвітало чисте небо, бо вітер розігнав сіре місиво хмар* (В. Шевчук)

- А пірядне порівняльне
- Б пірядне означальне
- В пірядне способу дії, міри і ступеня
- Г пірядне причини
- Д пірядне мети

23. Визначте рядок, у якому правильно вказано кількість пірядних у такому складному реченні: *З того, як вона кілька разів озиралася навкруги, я догадуюсь, що їй не хотілось би, щоб її тут хто-небудь бачив* (В. Винниченко)

А 1	Г 4
Б 2	Д 5
В 3	

24. Визначте вид пірядного у такому складному реченні: *Хоча земля ще й не висохла після дощу, проте косарі, поспішаючи впоратися з урожаєм, уже таборилися*

- А пірядне місця
- Б пірядне часу
- В пірядне умови
- Г пірядне допустове
- Д пірядне означальне

Варіант 2

1. Установіть відповідність

Вид пірядного речення

- 1 пірядне мети
- 2 пірядне місця
- 3 пірядне означальне
- 4 пірядне з'ясувальне

Приклад

- А Коли батько приїхали, вони довго шепотілися з дідом
- Б Говорив він таким барвистим і оригінальним діалектом, який, на жаль, годі відтворити будь-якою іншою мовою
- В Буду тебе ждати там, де вишня біла виглядає з саду тихо і несміло
- Г Треба нахилитись, щоб із струмка напитись

- Д Не дай, щоб у серці постаріла мрія, складаючи крила в журбі

2. Установіть відповідність

Вид підрядного речення

- 1 підрядне умови
- 2 підрядне часу
- 3 підрядне наслідку
- 4 підрядне причини

Приклад

- А Вибрався на вали й дивився, як сходить черлене світило
- Б У Конюшенному провулку було тихо й морозно, так що аж повіки склеювались
- В Коли б гора зневіри впала, коли б зажеврїлась мета, моя б ще сурма золота весняним громом пролунала
- Г Коли б я був сокіл вільний, я б летів назустріч сонцю
- Д Коли мене снігами замете, тоді вже часу матиму доволі

3. Установіть відповідність

Вид підрядного речення

- 1 підрядне з'ясувальне
- 2 підрядне способу дії
- 3 підрядне допустове
- 4 підрядне мети

Приклад

- А Люблю! Як в перший раз люблю, хоч це любов моя остання
- Б Люблю тебе якоюсь дивною любов'ю, як любить сонце вся земля
- В Щоб рубати мета, треба бути сміливим
- Г Від безхмарного синього неба спориш, що густо поріс на подвір'ї, здавався голубим
- Д Щасливий той, хто поєднав любе собі заняття із загальним

4. Установіть відповідність

Вид підрядного речення

- 1 підрядне означальне
- 2 підрядне місця
- 3 підрядне мети
- 4 підрядне способу дії

Приклад

- А Зроби так, щоб серце моє солов'їне забуло очей тих блакить
- Б Доки злаштувалися, сонце за байрак скотилося
- В Там, де Ятрань круто в'ється, з-під каміння б'є вода
- Г Синам, що віддають життя за отчий дім, наш Київ Золоті розкрилоє Ворота
- Д А наше діло – все це прополоти, аби хоч крихту істини знайти

5. Установіть відповідність

Вид підрядного речення

- 1 підрядне міри і ступеня
- 2 підрядне означальне
- 3 підрядне з'ясувальне
- 4 підрядне умови

Приклад

- А Як разом будемо стояти, наш буде верх
- Б І тільки той, хто вірить в Бога, повірить і у себе теж
- В Слова в рядках – це давній спів громів, що відгрімїли
- Г Там, за порогами, в степах, де землі щедрі і

розлогі, сидять лелеки на стовпах і ріллі
дихають вологі

- Д Цвіте липа так буйно й розкішно, що все
місто плаває в задумливому мареві

6. Установіть відповідність

Вид підрядного речення

- 1 підрядне способу дії
- 2 підрядне місця
- 3 підрядне часу
- 4 підрядне означальне

Приклад

- А Могутні дуби, що густою лавою стояли
понад озером, повилися густими тіннями
- Б Коли весною зацвіте трава в палаючих
серпанках, в степ на курган іде старенька
зморена журавка
- В Там, де шосе привітно лине в село долиною
з гори, звучить із вікон піаніно
- Г Вибрались на горбок, де росло кілька
самотніх, немолодих беріз
- Д Не кажи нічого, не подумавши, то й
сміятися не будуть

7. Установіть відповідність

Вид підрядного речення

- 1 підрядне з'ясувальне
- 2 підрядне означальне
- 3 підрядне допустове
- 4 підрядне наслідкове

Приклад

- А На небі сонце сміялося, так що не
відповісти усмішкою було б просто нечемно
- Б Хоч ніякого руху на трасі не було, проте
хлопці все ж трималися насторожі
- В Життя дає тільки глину, що формується
під пальцями й подихом майстрів
- Г Навіть птахи лісові не встигли сполохатися,
коли вершники поодиноці проносились між
деревами на північ, до Дніпра
- Д Здалося мені тоді, що полум'я почало дивно
Розростатися

8. Установіть відповідність

Вид підрядного речення

- 1 підрядне місця
- 2 підрядне мети
- 3 підрядне допустове
- 4 підрядне умови

Приклад

- А Сагайдачний повернув, щоб спуститися
провулочком до Дніпра, і спинився
- Б В хаті стояла прохолода, хоч надворі
смажило сонце
- В Соломія не помітила, як опинилась на
базарі
- Г Ніхто й ніколи не навчить тебе, коли не
навчиш себе сам
- Д Я подався туди, де, на мою думку, було
безпечно

9. Установіть відповідність

Вид підрядного речення

- 1 підрядне означальне
- 2 підрядне причини
- 3 підрядне способу дії

Приклад

- А І плакала Марія Магдалина, що не подав
ніхто йому води
- Б Вона мусила вернутись назад, щоб обійти

4 підрядне мети

перешкоду

В Цілую руки, що крутили жорна у переддень комічної доби

Г Так тихо, спокійно в зелених берегах, що хочеться сісти на човна і поплисти

Д Ми були вбрані в білий стрій, що Визначало чистоту думок і дій наших

10. Установіть відповідність

Вид підрядного речення

1 підрядне часу

2 підрядне місця

3 підрядне з'ясувальне

4 підрядне умови

Приклад

А Він зирнув у небо й побачив, як падає, згоряючи, зірка

Б Сонце було низько, коли Остап прокинувся

В І якщо впадеш ти на чужому полі, прийдуть з України верби і тополі...

Г Тепло й сухо стане на землі, бо подвоїться сила сонця

Д Тільки де він появлявся, зразу плач там припинявся

11. Установіть відповідність

Вид підрядного речення

1 підрядне допустове

2 підрядне наслідку

3 підрядне причини

4 підрядне означальне

Приклад

А Здавалося, що звідусіль дивляться пильні очі

Б Ще зеленіла трава, хоч верхівки її скрутилися і потемніли

В Згадую той золотий момент, коли побачив своє село

Г Згадую про це, бо старість стукотить мені у Вікно

Д Злива не вщухала дві доби, так що вода підступила аж до будинків

12. Установіть відповідність

Вид підрядного речення

1 підрядне способу дії

2 підрядне місця

3 підрядне з'ясувальне

4 підрядне умови

Приклад

А Коні весело біжать, бо відчули домівку

Б Чи ж не жив я так, як велів мені той голос?

В Що тоді ми будем пити, як не будуть плакати діти?

Г Йдіть туди, де сонця щедро наколото

Д Вчора я чув, як грали музики

13. Установіть відповідність

Вид підрядного речення

1 підрядне часу

2 підрядне причини

3 підрядне мети

4 підрядне означальне

Приклад

А Не ступлю до хати, поки не засвітиться вікно

Б Всі звуки, що долинали до мене, вмерли

В Я слухав, як тріскає вогонь, пострілюючи іскрами

Г Лоскотона скрізь нема, бо його завжди і

всюди од ловців ховали люди

- Д Щоб не помилитися, я повторив це ще й латиною

14. Установіть відповідність

Вид підрядного речення

- 1 підрядне з'ясувальне
- 2 підрядне порівняльне
- 3 підрядне способу дії
- 4 підрядне наслідкове

Приклад

- А Виспівуючи пісню, голос розгойдався, як літня річка на вітрі
- Б Острів був схожий на вітрильник, що плив посеред Дніпра
- В Виходило так, що собору вже ніби й нема
- Г Дочка весь час дослухається, як стара в хаті чимось гуркоче
- Д На небі збиралися великі хмари, так що можна було чекати дощу

15. Установіть відповідність

Вид підрядного речення

- 1 підрядне означальне
- 2 підрядне місця
- 3 підрядне мети
- 4 підрядне умови

Приклад

- А Хто не має крил, той не злетить у піднебесся
- Б Ми розвіяли хмари похмурі, щоб над нами сияла блакить
- В Я радію за ту людину, що загублену рвдість знайшла
- Г Де будуть шанувать, там будуть ночувать
- Д Як одступиш од грамоти на аршин, то вона од тебе – на сажень

16. Установіть відповідність

Вид підрядного речення

- 1 підрядне допустове
- 2 підрядне часу
- 3 підрядне порівняльне
- 4 підрядне з'ясувальне

Приклад

- А Якби його воля, кожному заліз би в душу, пробудив би совість
- Б Хоч нашу правду не здолать нікому, за неї стій грудьми на повен зріст
- В Хай мені зоріють зорі, доки сонце моє спить
- Г Хлюпа щастя дзвінкою хвилею, ніби тут вікувало воно
- Д Добре жить тому, чия душа і дума добро навчилися любити

17. Установіть відповідність

Вид підрядного речення

- 1 підрядне означальне
- 2 підрядне способу дії, міри і ступеня
- 3 підрядне причини
- 4 підрядне наслідкове

Приклад

- А Скільки голів, стільки й умів
- Б Коні ступали нога за ногою, так що хлопчина без труду рівнявся з ним
- В Хай почують добрі люди, що прийшла весна-красна
- Г Його земля усиновила, бо жив для неї, нею снів
- Д Ота весняна бджілка вкинула в хату щось таке, від чого білі стіни під низькою стелею осміхнулися

18. Установіть відповідність

Вид підрядного речення

- 1 підрядне місця
- 2 підрядне умови
- 3 підрядне допустове
- 4 підрядне з'ясувальне

Приклад

- А Кличуть мене далекі краї, мов казкові дитячі мрії
- Б Якщо бажаєш стать заможним, у праці будь непереможним
- В Там, де рятуються, там не перемагають
- Г Так і живе людина глухарем, хоча не втратила і на відсоток слуху
- Д Я так і знав, що з тобою можна по-людськи порозумітись

19. Складнопідрядне речення з підрядним наслідку утвориться, якщо до частини «Надійшла весна ...» додати

- А мов блакитна панна вбрана у серпанки і блавати
- Б хоч нічні приморозки ще не відступили
- В так що первоцвіти уже зацвіли
- Г яку радо зустрічали природа і люди
- Д щоб запросити хлібороба в поле

20. Складнопідрядне речення з підрядним місця утвориться, якщо до частини «Стояла тиша...» додати

- А так що чутно було навіть шепіт листочків
- Б де ще недавно гриміли великі бої
- Г яка огорнула степ і гори
- Д хоч пробудився степ і розімліла від сонця земля
- Г коли скінчився довгий світловий день

21. Визначте вид підрядного речення

Дуже рано я збагнув, що найвища премудрість, найвищі знання, накопичені людством за всі попередні віки, знайшли своє місце на папері, поселилися в книгах

- А підрядне способу дії
- Б підрядне означальне
- В підрядне наслідку
- Г підрядне з'ясувальне
- Д підрядне мети

22. Визначте вид підрядного речення

Коли я тривожуся долями вашими, для мене світлішим стає виднокруг

- А підрядне місця
- Б підрядне часу
- В підрядне причини
- Г підрядне умови
- Д підрядне означальне

23. Визначте складнопідрядне речення з кількома підрядними

- А Вночі, коли небо і ріка стали зоряною єдністю, вони повертались додому
- Б Чекаю дня, коли тобі скажу, що ця строфа нарешті досконала
- В Моя далека юнь, ти не здаєшся сном, хоч зморшки на чолі все глибшають у мене

- Г Не поет, хто покидає боронить народну народну справу
Д Я вірю в ті чари, я вірю в ту силу, що серцем її почуваю

24. Визначте рядок, у якому правильно вказано кількість підрядних у такому складнопідрядному реченні

Тихо розмовляли, наказували, як бути з хлібом, що треба продати, що купити, чим засіяти пари і що сіяти по озимині

А 1	Г 4
Б 2	Д 5
В 3	

Завдання в тестовій формі

1. У якому рядку речення є складнопідрядним означальним

- А Про регулярний експорт можна говорити тоді, коли підприємство має за мету розширення своєї зовнішньоторговельної операції на конкретному ринку.
Б Маркетинг – це система управління, що має свої цілі, методи, структури.
В За непрямого експорту підприємство користується послугами посередників, а за прямого проводить експортні операції самостійно.
Г Якщо товарний асортимент бідний і масштаби виробництва невеликі, то конкуренція відсутня.
Д Вибір способу виходу на зовнішні ринки залежить від мети підприємства, масштабів діяльності, характеру товару й намірів контролювати продаж.

2. У якому рядку речення є складнопідрядним причини

- А Передаючи права на об'єкт ліцензійної угоди, підприємство втрачає контроль над своїми активами.
Б Більшість фірм, що займаються розподілом товарів, пропонують їх на ринку через посередників.
В Якщо товарний асортимент бідний і масштаби виробництва невеликі, то конкуренція відсутня.
Г На матеріали, що надходять без супровідних документів, складають акт приймання.
Д Асортиментна позиція – конкретна модель, марка, розмір товару, який продає підприємство.

3. У якому рядку речення є складнопідрядним місця:

- А Широкі можливості для портфельних інвестицій відкриває процес приватизації, який відбувається в більшості країн.
Б Розрахунки за обслуговування, що надаються транспортними організаціями, здійснюються за допомогою транспортних тарифів.
В Міжнародні валютні ринки – це міжнародна мережа офіційних центрів, де відбувається купівля-продаж іноземних валют.
Г Покупцем продукції від держави є уряд, який купує зброю, поштові, транспортні послуги тощо.
Д Підприємство може мати одночасно кілька цілей, або чітко поділяти цілі на короткострокові та довгострокові.

4. У якому рядку речення є складнопідрядним умови

- А Уряд щороку визначає мінімальний розмір заробітної плати, що сприяє регулюванню ринку праці.

- Б Структурні перетворення дають найбільший ефект, коли поєднуються ринкові та регулюючі механізми.
- В При розробці товарної політики особлива увага приділяється питанням упаковки, у якій товар буде продаватися на іноземних ринках.
- Г Фінансові потреби корпорацій, як правило, перевищують їхні заощадження.
- Д Фінансові ресурси світу здебільшого перебувають в обігу, утворюючи світовий фінансовий ринок.

5. У якому рядку речення є складнопідрядним умови

- А Умовно-постійні – це витрати, сума яких залишається незмінною незалежно від кількості виробленої продукції.
- Б Транспорт – це галузь матеріального виробництва, яка здійснює перевезення людей та вантажів.
- В Джерела постачання компонентів та продуктів можуть швидко змінюватися, якщо змінюються умови попиту або витрат виробництва.
- Г Сучасна міжнародна трудова міграція набуває дедалі глобальнішого характеру, втягуючи у свою орбіту абсолютну більшість країн світу.
- Д Інтеграція України у світовий ринок праці передбачає всебічне врахування тенденцій розвитку сучасної міжнародної трудової міграції, її форм та особливостей, механізму й державного регулювання.

6. У якому рядку речення є складнопідрядним допустовим:

- А Суспільні блага – це блага, які споживаються всіма членами суспільства порівну і часто колективно.
- Б Незважаючи на суперечливість демонстраційного ефекту, цей процес не може розглядатися як регресивне явище.
- В У цілому концепція маркетингу ґрунтується на теорії індивідуального вибору, що виходить з принципу пріоритету споживача.
- Г Основою сільського господарства як розвинутих країн, так і країн, що розвиваються, є фермерські господарства.
- Д Важливою галуззю сільського господарства є тваринництво, яке розвинуте в усіх регіонах світу.

7. У якому рядку речення є складнопідрядним місця

- А Приватна власність не відіграє позитивної ролі там, де прибуток відсутній або малий.
- Б Науково-технічна революція, що розгорнулася від другої половини ХХ ст., зумовила зростання попиту сучасного виробництва на висококваліфіковані кадри.
- В Країни, що розвиваються, характеризуються існуванням традиційного і сучасного секторів господарства.
- Г Країни, що розвиваються, займають особливе місце у світовому господарстві.
- Д Сучасна структура та масштаби зовнішньоекономічної діяльності України не відповідають ні її інтересам, ані потенційним можливостям.

8. У якому рядку речення є складнопідрядним з'ясувальним

- А Податки, які стягуються прямо з прибутку компанії, називаються прямими.
- Б Податки, що нараховуються на основі деяких інших характеристик діяльності фірм, є непрямыми.
- В Значний вплив капіталу з країни також відлякує іноземних інвесторів, бо свідчить про негаразди в країні.
- Г Упаковка – виріб, що захищає товар від кількісних і якісних витрат у процесі його збереження та транспортування.

Д Зрозуміло, що в умовах конкуренції під впливом співвідношення попиту і пропозиції формуються конкурентні ціни.

9. У якому рядку речення є складнопідрядним часу

- А Кожна матеріально відповідальна особа складає у встановлені строки товарний звіт, який з доданими до нього прибутково-видатковими документами є підставою для запису за рахунками синтетичного і аналітичного обліку.
- Б Витрати на трансфери особливо великі, коли країни мають дуже різні технологічний потенціал і технологічні можливості.
- В Суттєвий вплив на економічний розвиток справляють політичні та економічні інституції, форми й типи власності та суспільних відносин, релігійні й культурно-ментальні особливості різних націй і народів.
- Г Джерелом рекламної інформації, особою, яка зацікавлена в її поширенні, є рекламодавець.
- Д Товари, які не відповідають світовим стандартам, не витримують конкуренції на ринку та підривають економіку

10. У якому рядку речення є складнопідрядним з'ясувальним:

- А Вибір методу оцінки залежить від різних умов, у яких працює те чи інше господарство.
- Б Облік затрат, які не включаються у собівартість продукції, ведуть окремо.
- В Склад затрат, які включаються або не включаються до собівартості продукції, визначаються законодавчо.
- Г Досвід показує, що податкові пільги можуть сприяти інвестиціям у добувний сектор, експортно зорієнтовані галузі.
- Д Підприємства можна кваліфікувати за сферою і видом господарської діяльності, і це зумовлено суспільним поділом праці.

11. У якому рядку речення є складнопідрядним місця:

- А Там, де національні особливості підприємницької культури ефективно поєднуються із загальноцивілізаційними досягненнями транснаціональної корпорації (ТНК), досягаються найбільш динамічний розвиток людських ресурсів і прискорення економічного зростання.
- Б Товар – це все те, що пропонується на ринку з метою задоволення попиту.
- В Ціна – це грошова сума, що сплачується за конкретний товар.
- Г Для оцінювання можливостей покупця важливо з'ясувати мотиви, що зумовили ту чи іншу поведінку.
- Д Глобалізація, насправді, відкриває практично необмежені можливості для всесвітнього розвитку, однак темпи її поширення не рівномірні.

12. У якому рядку речення є складнопідрядними причини

- А Сукупність карток утворює картотеку, яка з усіма інвентарними картками забезпечує аналітичний облік основних засобів.
- Б Оптова діяльність виробників базується на тому, що вони самі виконують всі оптові функції.
- В До затрат на збут підприємства оптової торгівлі належать затрати, які пов'язані з продажем товарів.

- Г Між адміністративними та економічними методами немає чітко визначеної межі, вони взаємо доповнюють один одного і за оптимального поєднання дають найбільший ефект.
- Д Інноваційні можливості самого іноземного філіалу є також незначними, тому що вони дають змогу лише підтримувати контроль якості та догляд за обладнанням.

13. У якому рядку речення є складнопідрядним мети

- А Публіковані ціни – це ціни, що повідомляються у спеціальних і фірмових джерелах інформації.
- Б Компанії переглядають свої стратегічні позиції для того, щоб реагувати на зміни економічного, конкурентного і соціально-культурного середовища, а також інтернаціоналізацію світового господарства.
- В Інвентаризаційні комісії встановлюють винних осіб і причини, в результаті яких не знайшли відображення ті чи інші зміни в обліку.
- Г Вищий рівень освіти, як правило, супроводжується більш високим рівнем продуктивності праці та технологічного розвитку.
- Д Надаючи податкові документи електронною поштою, платник податків має право не подавати їх на паперових носіях.

14. У якому рядку речення є складнопідрядним означальним:

- А Приватна власність не відіграє позитивної ролі там, де прибуток відсутній або малий.
- Б Товариства з обмеженою відповідальністю зобов'язані вести торгові книги, однак публікувати дані про результати своєї господарської діяльності, свій статут вони не зобов'язані.
- В В умовах ринкової економіки відбуваються зміни у змісті роботи оптових організацій, функціях, які виконуються цією ланкою внутрішньої торгівлі.
- Г Центральний банк країни випускає державні облігації, виплачує з них відсотки і погашає їх.
- Д Центральний банк дбає про умови маркетингу й розподіл облігацій, погоджуючи свою фондову політику з кредитно-грошовою та фіскальною.

15. У якому рядку речення є складнопідрядним часу

- А Транснаціональні корпорації можуть справляти відчутний вплив на структуру споживання країн, де розташовані їхні філіали.
- Б Експортні операції транснаціональних корпорацій будуть мати довготривалий позитивний вплив на економічний розвиток країни тоді, коли відбувається поступова еволюція структури експорту в бік більш науковомістких виробів.
- В Іноземні інвестиції є вагомим чинником розвитку перехідних країн, країн, що розвиваються, та для України зокрема.
- Г Сільське господарство – складна виробнича, соціальна та екологічна система, де взаємодіють безліч економічних, соціальних і біологічних факторів.
- Д Пов'язані з торгівлею інвестиційні заходи використовуються багатьма державами світу, проте найбільшого масштабу вони досягають у країнах, що розвиваються

СКЛАДНОСУРЯДНЕ І СКЛАДНОПІДРЯДНЕ РЕЧЕННЯ

ВАРІАНТ 1

1. Знайдіть складнопідрядне речення

- А В таку добу під горою, біля того гаю, що чорніє над водою, щось біле блукає.
- Б Обрій почала огортати все густіша і густіша темрява, і небо стало схожим на синьку, густо розведену в воді.
- В Подихав свіжий вітерець; по ставку плигали маленькі хвильки і сріблом блищали на сонці.
- Г Та є, на жаль, ще осінь і зима. І є душа спустошена й німа
- Д У нього були дивні очі – кольору повільної грозової хмари

2. Знайдіть речення, в якому підрядна частина стоїть на початку

- А Стояла така тиша, що чути було шепіт сніжинок із пожовклим листям.
- Б Де обрії гойдалися вітрами, осінній ранок барви розливав.
- В Мені ввижається, що з тих іскорок встають водограї.
- Г Не кажи, що не маю рації, і докорами не карай
- Д А за березами важніли хмари, не знаючи, куди занести дощ

3. Знайдіть речення, в якому підрядна частина стоїть в середині

- А Де праця, там і пісня.
- Б Найбільш суворим і об'єктивним суддею, чий вирок вирішує долю будь – якої теорії, є всесильний час.
- В Ріка в бігу аж до самісінького моря прозора вся, хоч з берегів і каламуть.
- Г Відколи на світі пісні гомоніли, такої не чути ніколи
- Д Рідко говоримо, бачимось рідко, хоч живемо через вулицю ми

4. Укажіть складносурядне речення

- А Де мало слів, там більше правди.
- Б Тільки синиці посвистують та інколи прошелестить угорі невидима гайвороняча зграя
- В Що вище піднімались, то ставало холодніше.
- Г І вірші, і щастя – усе суєта, окрім золотистої чашечки кави
- Д А я люблю, як у вечірній час сопілка заспіває переливна.

5. Укажіть складносурядне речення

- А Тягнуться до сонця і квітки, і трави, віти кучеряві, гори голубі
- Б Закинута в лісах і болотах загубилась самотня лісова сторожка, обнесена високим парканом, а навколо шуміли, стогнали ліси
- В Не цвіти ж. мій цвіте новий, нерозвитий цвіте, зов'янь тихо, поки твоє серце не розбите
- Г Посиджу трохи, погуляю, на степ, на море подивлюсь
- Д Краще не розпитуй, де моя весна, першого цвітіння гілочка рясна

6. Укажіть складносурядне речення, де неправильно розставлені розділові знаки

- А Шлях часом відходив від річки, або річка огинала природні пагорби землі і відходила від шляху
- Б Садки заснули, пригріті волохатими шапками, а хати, накріті побіленими хустками стріх, уже не знічувались од вітряної вологи
- В Сонце, мабуть, уплигло за обрій, і в лісі ходив уже важкий присмерк
- Г Мабуть, сонце уплигло за обрій, і в лісі ходив уже важкий присмерк
- Д Чи, може, щось наплутано віками, і атом вручено нам безрозсудно рано?

- 7. Вкажіть рядок, у якому є підрядне обставинне умови**
- А Сонце вже сховалось за гори, хоч було ще не пізно.
 - Б Якщо добре працюватимеш, честь і славу матимеш.
 - В Де люди ходять, там трава не росте.
 - Г Густо ріс очерет, так що тяжко було крізь нього пробиратися
 - Д Ті, що народжуються раз на століття, умерти можуть кожен день
- 8. Вкажіть рядок, у якому є підрядне означальне речення**
- А Якщо ти хочеш бути красивим, працуй до самозабуття
 - Б Мене ліси здоров'ям напували, коли бродив у їхній гущині...
 - В Розкажи мені, зоре, як правильно жити
 - Г Я нічого не вартий, якщо не в спроможності комусь допомогти
 - Д Тепер така на світі наковальня, що треба нерви мати, як дроти
- 9. Речення Там, де зорі сяють з-за гори, над водою гнуться явори є підрядним місця так ні**
- 10. Речення Сонце привітно світило і гріло, як воно завжди гріє восени є підрядним способу дії так ні**
- 11. Позначте складносурядне речення, у якому сполучний засіб що є сполучним словом**
- А Сонце пекло так, що й уночі степ пашів (В. Шевчук).
 - Б Я пам'ятаю, що ти любиш Бетховена (В. Симоненко).
 - В А справжня слава – це прекрасна жінка, що на могилу квіти принесла (Л. Костенко).
 - Г Здавалося, що загорожа не витримає й перекинеться (О. Олесь).
 - Д Михайлина зрозуміла, що її таємниця стала відома дівчинці (Ю. Збанацький).
- 12. Вкажіть складнопідрядне означальне речення**
- А Люблю, коли напне весняний ранок понад тобою світлі небеса.
 - Б Ви чули, як плачуть тополі, гілки простягаючи голі?
 - В Під голубими свіжими грудочками землі чорніло старе химерне письмо, яким тепер не пишуть до людей.
 - Г Надворі стало ясно, хоч голки збирай
 - Д Лунає гомін людських голосів, бо і вночі тут не припиняється робота
- 13. Вкажіть складнопідрядне з'ясувальне речення**
- А Біжить стежина в сад у зарості малини, яка дозріла вже і запахомп'янить.
 - Б Благословенна тиша стояла над волошковим засніженим світом, що на невидимих решетах пересівав сяйво і під темінь.
 - В Ніколи не знаєш, що подарує берегові розхитаний і розскриплений пароплав.
 - Г Як тільки сонце перестало пекти, взялися дівчата за руки і стали співати пісень
 - Д Живем і помираєм ненароком, шукаєм правди, хоч вона страшна
- 14. Укажіть, де правильно визначений тип складнопідрядного речення**
- А Де творчості немає, там і життя нема. – підрядне часу
 - Б Якби оті проміння золоті у струни чарами якими обернути, я б з них зробила золотую арфу. – підрядне умови
 - В Люблю, коли хвилі юрбою шумують, ламаючи лід – підрядне часу
 - Г Хлібом геній живиться кожен, щоби розум його не погас – підрядне з'ясувальне

Д Лопухи по-живому здригались, коли їх скуб вітер – підрядне мети

15. Позначте складнопідрядне речення з неоднорідною підрядністю

А Доволі малої іскринки бува, щоб просвітлила людська голова, щоб нас охопила турбота не тільки про хліб та роботу

Б Ніколи я не знав, як тяжко жить без солов'я, що в пісні аж тремтить тільцем своїм маленьким

В Коли до тебе прилечу, засяє в сонці все навкруг, як після теплої дощу в росі важкій зелений луг

16. Вкажіть складнопідрядне речення

А То шумів зелений лист, то в вінку мінився золотом ряст весняний.

Б Побризкані росю, трави стояли тихі, принишкли, бо ранок теж був тихий та безвітряний і обіцяв сонячний жаркий день.

В Все спить, однак вже я не сплю.

Г Чимось зарадиш людині і на душі легко весь день

Д Проміняться золотом бані Софії, мости піднялись нд Дніпром, як вінки

17. Вкажіть рядок з підрядним з'ясувальним

А Я люблю, як, буває, осінню пахне яблуками у хаті.

Б Коли б у людства не було фантазій, було б стократ на світі важче жить.

В Де в світі є мова така чарівлива, щоб справжнє щастя могла розказати?

Г Дівчина, обсипана квітами, іде, немов пливе лебідонька

Д Сонця так багато, що небо ніби побіліло від нього

18. Позначте складнопідрядне речення з однорідною підрядністю

А Хотіла б я піснею стати у сюю хвилину ясну, щоб вільно по світу літати, щоб вітер розносив луну.

Б Навіть далекий вогник на хуторі біля містка теж здається мені зорею, що стала в чиємусь вікні, щоб радісніше жилося добрим людям.

В Скажи мені, всесильна мово, з якого джерела буття тече струмок, що зветься Слово, в ріку немертного життя?

19. Складнопідрядним умови є речення

А Де рідний край, там під вербою рай

Б Коли мене на фронт ти проводжала, пучок конвалій ти мені дала

В Густо ріс очерет, дарма що вода від берега давно відступила

Г Людина в небезпеці, коли вона бездуховна

Д І вже чув композитор, як народжується пісня

20. До складнопідрядного з підрядним з'ясувальним належить речення

А Уже сонце хилилося до заходу, як у степу показалася велика чорна птаха

Б Старий дзвонар одного давнього вечора розповідав, як десь дівчата дзвонами привертали парубочі серця

В Зібралася ціла флотилія, наче з якого великого переможного походу верталися

Г Назбирали багато сухого бадилля, щоб було чим цілу ніч палити

Д з усіх вулиць, що сходилися тут, вливалися юрби людей

21. Якій схемі відповідає дане речення: *Мусій Опара розгублено й винувато посміхався а Данило стискував тонкі губи і аж мінився з лиця (П.Панч)* (розділові знаки пропущені).

- А [], й [], а [], і [].
- Б [], а [].
- В [], а [], і [].
- Г [], й [], а []]

22. Укажіть складносурядне протиставне речення:

- А Якась вона добра була в той день, і її доброта проглядала чи не в кожному слові.
- Б Огонь пішов по жилах хлопця, і він ясно одчув у собі, ніби од сну пробудившись, відчув творця, художника.
- В Соснове гілля пошпигувало голками в щоки й крізь одяг чіпляло вологу лоскотну павутинку на лоб, на вуха, на щоки, а плечі холодила роса.
- Г Час не помічають не тільки щасливі, а й безсмертні
- Д Кружляє листя, і не чутно кроків

23. Кому НЕ ТРЕБА ставити у складносурядному реченні (розділові знаки пропущені)

- А) Нове століття вже на видноколі і час новітню створює красу
- Б) Частіше задувають вітри з півночі і сива трава на солончаках біжить, як вода.
- В) На небі з хмар творилися темні хащі лісів і в їхньому русі й розвої вчувалася хода весни
- Г Вітру на морі не було проте клекотав сильний прибій
- Д) Тільки коники сюрчать та перепел іноді підпадьомкує

24. Установіть відповідність.

- 1) підрядне місця
- 2) підрядне часу
- 3) підрядне умови
- 4) підрядне причини

- А Як тільки завесніє, я знову повертаюсь у село
- Б Щоб зворушити інших, треба самому бути зворушеним
- В Пахне хлібом земля, що дала мені сонце й крила
- Г Повела житами стежка неширока в поле, де тополя мріє одинока
- Д Кожна робота легка, коли її охоче робиш

ВАРІАНТ 2

1. Знайдіть речення з підрядним означальним

- А Бліде небо мигтить зірками до блакиті, що оповила степову далечінь
- Б Люблю слухати, як гудуть бджоли.
- В Коли в людини є народ, тоді вона уже людина.
- Г Клянусь боротись до загину так, як боролися батьки
- Д Вже так натовмився за краєм своїм тужити, що вірші, здавалось, ридають уже під пером

2. Знайдіть речення з підрядним наслідку

- А Як не буде птахів, то і людське серце стане черствим
- Б Де щастя упало, там і приятелів мало
- В І неначе ще й досі я чув, як в акаціях вітер шумить
- Г Ряди небілених хат з плоскими покрівлями стояли один над другим, так що покрівля одного дому служила подвір'ям для другого
- Д Україна моя починається там, де доля моя усміхається

11. Вкажіть складнопідрядне речення, в якому засобом зв'язку є сполучник

- А Народ, що не знає своєї історії, є народом сліпцем
- Б Хоча була північ, спати не хотілося
- В Стояли двоє посеред весни там, де вербичка віття нахилила
- Г Звідки ласка, звідти й казка
- Д Андрій терпляче чекав, коли скінчиться дощ

12. Укажіть складнопідрядне речення, в якому неправильно розставлено розділові знаки.

- А Людям потрібне лиш те слово художника, яке чарує своїм багатством, яке бентежить влучністю вислову, і яке здатне сколихнути і серце, і розум
- Б Запала тиша, в якій, здається, зріло очікування сплеску нової радості
- В Здавалосьь, морські буруни застигли саме в ту мить, коли буря піднесла їх з дна, щоб кинуть на землю та заллять світ
- Г Климко ж бо із вдячності до неї розказав, звідки, чому і як ішов сюди
- Д Я народилася, коли з-під снігу потічки з гір карпатських зашуміли

13. Вкажіть складнопідрядне речення з підрядним допустовим

- А Коли в похід виходила батава, її піснями плакала Полтава
- Б Де є страждання, там нема краси
- В Темрява прозора, як буває перед сходом місяця
- Г Я воскрес, щоб із вами жити під шаленством весняних злив
- Д Ми все одно пішли на пляж, незважаючи на те що починався дощ

14. Укажіть складнопідрядне речення, в якому правильно розставлено розділові знаки.

- А На повітках сиділи ворони, а, коли він стукнув хвірткою, вони важко знялися вгору
- Б Ну, звичайно, заснути не можна мені, бо ти візьмеш і прийдеш до мене вві сні
- В Незнайомка, мружачись, дивилась як двоє дітей дружно йдуть споришевим подвір'ям, як їхні худенькі постаті зникають, і показуються між білизнаю
- Г Завтра вдосвіта як вона вижене пасти отару, він уже поїде, поїде невідомо куди і на скільки
- Д Зараз такий час коли вся правда отут, на вістрі моєї шаблюки

15. Вкажіть складнопідрядне речення з підрядним означальним

- А Так літував Іван у полонині, аж доки вона не спустила
- Б Мабуть, почну писати, хоча на творчість немає часу
- В Як не знаєш правди, то й не мудруй
- Г І де в світі тая сила, щоб в бігу його спинила
- Д Той великого не вартує, хто малого не шанує

16. Позначте складносурядне речення із розділовими сполучниками

- А Ні повітря не ворухнеться, ні пташка не защебече
- Б Повсюди зацвів бузок і куці троянд укрилися квітами
- В Тільки море бухає та зорі тремтять у вічній прохолоді
- Г Слово – срібло, а мовчання – золото
- Д Чи то шумлять так хвилі, чи німфа плаче вслід

17. Вкажіть складнопідрядні речення, в яких засобом зв'язку є сполучне слово

- А Хвиля теплового повітря, що накопилася вранці на ці землі, майже повністю з'їла сніг, повернувши берегам їхню останню сонливість
- Б Минуле було прожите для того, щоб створити майбутнє
- В Дарма що сніг хрумкотить під ногами, але весна своє бере

- Г Як не буде птахів, то й людське серце зачерствіє
- Д Навіть квітка квітує, щоб залишити після себе насіння

18. Вкажіть складнопідрядне речення з підрядним причини

- А Навіть далекий вогник на хуторі біля містка теж здається мені зорею, що стала в чийсь вікні
- Б Хотіла б я піснею стати у сюю хвилину ясну, щоб вільно по світу літати, щоб вітер розносив луна.
- В На морі ставало темно, тому що з берега насувалася важка чорна хмара
- Г Та не злічить віків, що встигли вже пройти
- Д І дівчина, обсіпана квітками, іде, немов пливе лебедонька в воді

19. Укажіть ознаки складного речення

- А Має одну граматичну основу
- Б Може мати сурядний, підрядний, безсполучниковий зв'язки
- В Частини завжди залежать одна від одної
- Г Рівноправні частини не існують на рівні підрядного зв'язку

20. Складносурядним є речення:

- А Над плесом озера я юність пригадав, вечірні небеса і посвист крил качиних...
- Б Тільки сонце сміхом як не присне та тополи вартою стоять
- В Нестор цепенів від страху, притулившись чолом до шибки, та відірвати погляду від вулиці не міг
- Г Виходить, що все на світі може приручити людина: і орлів, і вітри. І морські хвилі
- Д Ніщо так не шкодить зубам, як довгий язик

21. Підрядна частина стоїть після головної в складнопідрядному реченні

- А Людина зростає такою, якою її навчили змалку
- Б Коли за все візьмешся, то нічого не зробиш
- В Щоб лиха не мати, треба рано вставати
- Г Що нині впустиш, того завтра не доженеш
- Д Як добре припече, то й бабця побіжить

22. Укажіть складносурядне речення

- А Поки я йшов по стежці, дрозди з діловитим азартом дзьобали ягоди
- Б Цей ведмідь спить на березі ріки не тільки взимку, а й улітку
- В Потім почали текти річечки по вулицях і стала парувати земля на сонечку
- Г Ось вони рідні озера та луки в синім добрі солов'їних ночей
- Д Сонце обливало землю рожевим світлом і ніжно цілувало тисячами своїх гарячих іскорок

23. Укажіть складносурядне речення, між частинами якого не ставиться кома (розділові знаки пропущені)

- А Прозорий струмок перетинав стежку і через нього було перекинуто кладку з сухої деревини.
- Б Чи туман понад горами стелиться, чи навколо гуляє метелиця?
- В Проходять покоління по землі та кожне творчий слід свій залишає
- Г Мабуть, батько ще дужче посивів і мати ще більше зігнулася
- Д Вечір лле в кімнату потоки несказанної сині, а на небо густо виходять чисті вересневі зорі

24. Установіть відповідність

- 1) підрядне способу дії
- 2) підрядне мети
- 3) підрядне з'ясувальне
- 4) підрядне означальне

А І мовчала струнка дорога, що, здавалося, в небо вела.

Б Калину часто садять біля колодязів, щоб вода здоровою була.

В Як тільки зійшло сонце, хмари почали розходитися.

Г Робіть так, як вважаєте потрібним і кращим.

Д Людині треба, щоб її робота залишилась після неї самої жити.

ВАРІАНТ 3

1. Знайдіть речення з підрядним способу дії

А Все вийшло так, що вона ще мусила дякувати йому

Б Там, де шахти розпростерли темні крила над селом, вже за обрієм блиснуло золоте зорі весло.

В Вогню не засвічували, бо ясно світив місяць у небі.

Г Картина, котру він побачив, дуже вразила його

Д Місто спаювало себе, щоб наново відродитися

2. Знайдіть речення з підрядним порівняльним

А І раптом старий зрозумів, чого дивився на дорогу

Б Там, де рідні кожна стежка і стеблина, бродять мої думи і пісні мої.

В Образи дивилися на нього так, як дивляться на людину сутінки

Г Нема такого дерева, щоб на нього птиці не сідали

Д Йдіть туди, де сонця щедро наколото

3. Знайдіть речення з підрядним причини

А На дні повільно хмари темно – сині повзуть, немов підводні кораблі.

Б І не треба нести мені квітку надії, бо давно уже ти увійшла в мої мрії.

В Чайка скиглить лігаючи, мов за дітьми плаче.

Г В кім юная душа, той не старіє з горя

Д Скрізь, де є руди в надрах, буде й наука твоя...

4. Знайдіть речення з підрядним мети

А Було видно, було чути, як реве ревучий

Б Закінчували свій трудовий день з тим, щоб завтра новий день продовжувати з новим завзяттям

В А сонечко встане, як перше вставало

Г Як дбаєш, так і маєш

Д Хоч сорочка чорна, та совість чиста

5. Знайдіть речення з підрядним наслідку

А Скільки не дивись на море, воно ніколи не набридне.

Б Сонця не було ще видно, хоч деякі шпилі вже рожевіли

В Це було, як співав соловей над рікою.

Г На небі зібралися великі хмари, так що можна сподіватися дощу

Д Допомога прийшла звідти, звідки її ніхто не чекав

6. Вкажіть складносурядне речення

- А Чи то мені здається, чи то справді свист тихне
- Б Ніжно дзвеніла над ним хвоя смерек, змішавшись з шумом ріки
- В Робіть так, щоб усім було зручно, легко і приємно жити і бувати у вашій оселі
- Г Умовк кобзар сумуючи: щось руки не гріють
- Д Пружний вітрець дихав йому назустріч прісною свіжістю великих вод, тонким половецьким духом далеких степів

7. Вкажіть, від якої частини складнопідрядного речення ставиться питання?

- а) підрядної; б) граматичної основи; в) головної.

8. Вкажіть складнопідрядне речення з підрядним означальним:

- А Дзвенить кришталеве джерело, що вийшло з глибини земної
- Б Людей радувало, що так все обернулося
- В Де є життя, там є надія
- Г Славен той, кого назвали другом
- Д Я піду туди, де нині зацвіли троянди гожі

9. Речення *Ти кермує туди спокійно, де горить мета твоя* є підрядним часу

так ні

10. Речення *Ми на землі благали Бога, щоб рідний край благословив* є підрядним мети

так ні

11. Позначте складнопідрядне речення, у якому сполучний засіб ЯК виконує функцію сполучника часу

- А У світі все було так, як сто і тисячі, і мільйони років тому
- Б А було це увечері, як земля древлянська вже спала
- В Гори треба було знати так, як знав їх Довбуш
- Г Загубить гай принадливість свою, як ти наткнешся в ньому на змію
- Д Як усе на світі зрозумієш, то тоді зупинишся і вмреш

12. Вкажіть складнопідрядне речення

- А Війне вітрець – дзвінка пшениця летить, кидається уплав
- Б Спить трудове передмістя, повите снами-серпанками теплої літньої ночі
- В Як усе-таки добре, що природа відроджується, зацвітає
- Г Нарешті запалили свічку, та вітер одразу її погасив
- Д Любити землю тихо і сердечно – мій перший і останній заповіт

13. Позначте складнопідрядне речення з однорідною підрядністю

- А Усіх, хто живе в Україні, має об'єднувати українська мова, котру треба знати
- Б Скажи мені, всесильна мово, з якого джерела буття тече струмок, що зветься Слово, в ріку нескортого життя?
- В Велике діло, коли людина має чисте сумління, коли ніякі тіні не каламутять, не забруднюють душу

14. Сполучне слово присєднує підрядну частину речення

- А Твій дух не став приниженим і плоским, хоч слала доля чорні килими
- Б А може то правда така, як на вербі груші
- В Доки людина не втратила здатності червоніти, вона ще людина
- Г Добре тому ковалеві, що на дві руки кує

15. Вкажіть складнопідрядне речення

- А Народилося літо з дощів і холодних снігів, наполохано сіло в садочку під вишнею
- Б Ріка вирує сонцем, а плавні вниз десь аж до лиманів синіють
- В Листя тріпотіло на деревах вздовж шляху, дарма що стояло тихе, сонячне безвітря
- Г Обід вже давно був готовий, проте роздавати його не було наказу
- Д Ця слава буде вічно пломенить, в віках горітимуть рядки звичайних літер

16. Укажіть випадки, де правильно визначений тип складнопідрядного речення

- А Соняшники високо піднімали свої жовті голови, щоб погрітися на сонці – підрядне умови
- Б Щоб лиха не знати, треба своїм плугом на своїй ниві орати- підрядне мети
- В Коли заходить ніч, тоді дивоцвітом цвіте степ – підрядне місця
- Г Стара верба від старості зомліла, забула, що сказав їй водяник - способу дії
- Д Якби я турбувався лиш про себе, вже б онімів давно від самоти – підрядне наслідку

17. Вкажіть складнопідрядне означальне речення

- А Серед великої тиші чулось тільки, як шелестіли листочки
- Б Вірилось, що бажання уже стає дійсністю
- В Ніч підіймалася з чорних глибин моря, тікаючи від сонця, яке туди потонуло.
- Г Не поет, хто покидає боронить народну справу
- Д Лист у вічність пішов, як світло давно згаслої одинокої зорі

18. Складним з підрядним з'ясувальним є

- А Я їду туди, де мене чекає вільний степ, тихі, задумливі озера
- Б Добре того вчити, хто хоче все знати.
- В Коли б і сталась перемога, то це було б лише од Бога
- Г А злива так само почала відходити, як і надійшла

19. Сполучне слово в складнопідрядному реченні Хлопці збирали по дорозі повні оберемки сухого гілляччя, що з дерева пообпадало (А. Чайковський) виконує синтаксичну роль:

- А Підмета.
- Б Додатка.
- В Означення.
- Г Обставини.

20. Тире треба поставити між частинами складносурядного речення (розділові знаки пропущені)

- А Пахне сіно лугове і зав'язь в чистих росах зріє
- Б Вітру на морі не було проте клекотав сильний прибіл
- В Дощ пройшов і Київ зеленіє
- Г А літо йде полями і гаями і вітер віє і цвіте блакить
- Д Або не сокіл я або спалила мені неволя крила

21. Укажіть складносурядне речення з єднальним сполучником

- А По небу прокотився невидимий грім і впав десь поблизу, за лісом
- Б Можливо, не тільки лісник, а й школярі-юннати навідувалися сюди
- В Копита відбивали чіткий ритм, і, збуджений тим ритмом, він навмисне прискорював біг
- Г Силуети гір то впливали, то ховалися за сіткою весняного дощу

Д Бліде лице дівчинки спалахувало, як рожевий ліхтар, а очі засяяли радісним промінням

23. Укажіть складнопідрядне речення:

- А І я хотів життя прожити так, щоб добрим друзям радість дарувати
- Б Зоряно над селищем було, а там десь у степах хмара заходила
- В У різну пору дня лютневий сніг цвіте по-різному, проте зараз, ополудні, розцвів чи не найяскравіше
- Г За вікном з одного боку стояла хмара, а з другого – сонце
- Д А над розбурханим містом високо підіймалося веселе сонечко і радісно обдавало всіх своїм теплим світлом

24. Установіть відповідність між схемами і реченнями

- 1. [], а [] і [].
- 2. [], і [], і [].
- 3. А [], а [].
- 4. [] і [].

- А І хилилися зорі над стріхою, і за кимось гармонь тужила, і вишнева лапата віхола їй на плечі спадала біло
- Б Вже листопад підкрався з-за дубів і гай знімає золоту перуку
- В В тихій задумі стояли діброви, а в них весільним одягом пишались черешні і темно рожевіли напухлими устами дикі яблуні
- Г А річка віддалік куталась у прозорий серпанок, а дахи вулиці волого блищали
- Д Чи біля тебе душу відморожу, чи біля тебе полум'ям згорю

ВАРІАНТ 4

1. Знайдіть речення з підрядним умовним:

- А Хоч місяць цей і зветься листопадом, але дерева вже простягли вгору, до сизого неба, оголені віти .
- Б Якби всі легенди зібрати морські, якби їх в томи записати, то був би літопис на вічні віки.
- В Я люблю тишину, коли море спокійно так дише і зігхає у сні до холодних і темних глибин.
- Г З дороги видно було, як вився у низині кривульками глибокий та каламутний Прут

2. Знайдіть речення з підрядним місця:

- А За гречками, в долині, де ніжним плетивом ткався сивий туман, – показалось село.
- Б Часом можна висловить пейзажем те, для чого слів нема людських.
- В Чим більше темніло, тим вітер здавалося дужчав.
- Г Листя тріпотіло на деревах вздовж шляху, дарма що стояло тихе, сонячне безвітря

3. Знайдіть речення з підрядним часу:

- А Коли поспіє виноград – додолу гнуться ніжні віти.
- Б Ми знали велике озеро, де щороку гуси зупинялися й жили тижнів зо два, а то й більше.
- В Не плей у криницю, бо з неї ще будеш пити водицю.
- Г Якби свині крила, вона й небо б зрила

4. Знайдіть речення з підрядним допустовим:

- А Туман низинний пливе кошлатий, щоб на озимих заночувати.
- Б Якщо ви любите пісні, запрошуйте у гості птаство.

- Б три;
- В чотири;
- Г п'ять.

13. Підрядним способу дії є речення

- А Навіть тоді, як людина згорить, совість людини продовжує жити
- Б Власним щастям можна вбити душу так, як не вб'є її спільне горе
- В Раділа, що йду, живу, п'ю цілюще степове повітря
- Г Коли вже народився ти поетом, за все відповідай у цій житті

14 . Вкажіть складнопідрядні речення, в яких засобом зв'язку є сполучник.

- А Замки завжди на горі стоять, бо так величніше і неприступніше.
- Б Хвиля теплого повітря, що накопилася вранці на ці землі, майжеповністю з'їла сніг, повернувши берегам їхню останню сонливість.
- В Дарма, що сніг хрумкотить під ногами, але весна своє бере.
- Г Зима спитає, де літо було

15. Вкажіть складнопідрядне означальне речення.

- А Серед великої тиші чулось тільки, як шелестіли листочки.
- Б Ви чули, як плачуть тополі, гілки простягаючи голі?
- В Зблиснула у світлі фар течія річки, що сонно перекочує хвилі й молочно спалахує у темряві.
- Г Як невимовне віршами не скажеш, чи не німою зробиться душа?

16. Вкажіть складнопідрядне з'ясувальне речення.

- А Після дощу розморена земля лежить і слухає, що робиться у світі.
- Б Благословенна тиша стояла над волошковим засніженим світом, що на невидимих решетах пересівав сяйво і під темінь.
- В Сонце пекло так, що й уночі степ пашів.
- Г Чимало смутку осені позичив цей день, що вийшов на дорогу ранню

17. Вкажіть складнопідрядне речення мети

- А Єсть такі на світі речі, від яких душа сія.
- Б Скажи що-небудь, щоб я тебе побачив
- В Люблю, як поїзд виринає із лісу жовтого, але іще густого.
- Г Той, хто угору йде, не оглядається на скелі і на терни

18. Укажіть випадок, де правильно визначений тип складнопідрядного речення.

- А Там, де була моя вуличка, листям вітер мої замітає сліди – підрядне місця
- Б На небі збиралися великі хмари, так що можна було сподіватися дощу. –означальне.
- В Де творчості немає, там і життя нема. – підрядне способу дії.
- Г Верхів'я дерев так тісно спліталися над нею, що сонячні промені не досягали землі і внизу стояли прохолодні зеленкуваті сутінки – підрядне умови

19. До складнопідрядного з підрядним означальним належить речення.

- А Якби я турбувався лиш про себе, вже б онімів давно від самоти
- Б Семен рукою розгладив недовірливі зморшки на чолі, хоча й позаздрив спокійним сном батька.
- В Так дівчині хотілося, щоб ніхто не побачив її.
- Г Ярослав руками перебирав стебла пшениці, у яку вже ввійшла золотінь .

20. До складнопідрядного з підрядним обставинним мети НЕ належить речення.

- А Там, де у росах стелиться трава, ти ходиш рад рікою таємниче
- Б Хлопці держалися разом і, йдучи, розглядалися по сторонах, щоб добре затямити дорогу.
- В Дозорці дали знак, щоб веслярі рух весел припинили
- Г Повільно, обережно ступаю по чорноземові батькового городу, щоб йому боляче не було

21. Перед сполучником і кому ставити не потрібно в реченні:

- А Земля ще спить і сниться їй весна, така квітуча, сонячна, рожева
- Б Перед наметом догоряла ватра і козаки сиділи на землі
- В Світло в хаті уже погасло і весь хутір поринув у густу темряву ночі
- Г Корови зайшли вже далеко вперед і треба було їх наздоганяти
- Д У вікна дивиться степ і все спливає, як безконечне море.

22. Укажіть складносурядне речення:

- А Олександр Довженко був не тільки глибоким національним художником, але й палким патріот
- Б І так мені хочеться піти в лісову далечінь, побачити з якогось незнайомого берега отих, наче зі срібла вилитих, лебедів, подивитись на їхні співучі крила.
- В І на цих високих пам'ятниках спочивають не тільки запізнілі перелітні птахи, а й, здається, у надвечірніх сутінках дримають обважнілі хмари.
- Г Мій час пливе собі так тихо-тихо, як по ставку пливе листок сухий

23. Укажіть складносурядне речення з розділовими сполучниками

- А Мине час, і піде вода аж за Перекоп.
- Б На грядках червоно виблискують скиби, а в борознах біліє опалий цвіт.
- В Город копати було ще рано, але Миколка наточив рашпилем лопату, набив на граблі нового держака та й пішов згрібати під яблунями торішнє листя.
- Г Це або місяць вирина з облака, або сильний вітер пронесеться лукою, або мороз ударить

24. У якому реченні неправильно поставлені розділові знаки?

- А Не встигнеш надивитися на сонце, а вже вечірня зоря темніє тобі в постарілих очах
- Б Туман уже піднявся, і небо стало сірим
- В То проснеться над болотом чайка, то промайне бистрий чибіс
- Г Минає день, і світ згасає, і найсвітліший промінь згас
- Д Співають, ідучи, дівчата, а матері вечерять ждуть

Поставити розділові знаки

ВАРІАНТ 1

1. Свої економічні потреби людина реалізує у виробництві вступаючи у певні економічні відносини які виявляються як інтереси.
2. Ринок вирішує три основних економічних завдання що як і для кого виробляти.
3. Будь-яка споживна вартість задовольняє потреби людей лише після її реалізації а праця витрачена на виробництво товару стає суспільно необхідною.
4. На ринку кількість товарів яку хочуть придбати покупці має дорівнювати кількості товарів яку пропонують продавці.
5. Не має забезпечити по-перше незалежність економічного суб'єкта від владних структур по-друге вільний вибір товару по-третє наявність вільних виробничих ресурсів по-четверте пріоритетну роль на ринку споживача а не виробника.

6. Ринок засобів виробництва як і будь-який товарний ринок передбачає економічну та юридичну відповідальність за виконання контрактів і поставок.

7. Важливо аби власник ефективно використовував землю зберігав її екологічну цінність в інтересах суспільного добробуту.

8. Фондовий ринок це специфічна сфера економічних відносин де відбувається купівля продаж фінансових ресурсів.

9. За оцінками Міжнародної торговельної асоціації втрати легкої промисловості у світі від підробок становлять приблизно 22%.

10. Товарна біржа це асоціація юридичних і фізичних осіб що здійснює оптові торговельні операції за стандартами зразками у спеціальному місці за цінами що складаються на умовах вільної конкуренції.

11. Великі біржі на яких концентруються попит і пропозиція товарів світової торгівлі дають змогу визначити місткість ринку та умови конкуренції обмінятися інформацією.

12. Купивши таке місце покупець стає членом біржі й отримує право вести операції на біржових торгах.

13. Виробники в яких ідивідуальна вартість товарів менша за суспільну збагачуються а ті в яких цей показник вищий стають банкрутами.

14. Виходячи на ринки диференційованої продукції підприємства застосовують різноманітні методи і принципи ринкової поведінки для того щоб реалізувати свою продукцію кінцевим споживачам.

15. На жаль, інтенсифікація виробництва що пов'язана із суто конкурентними мотивами мало орієнтована на створення умов для гармонійного духовного і фізичного розвитку учасників виробничого процесу.

16. В Україні як уже зазначалось частка монополій у тому числі природних у загальному обсязі виробництва є надмірною.

17. Кошти що залишаються у розпорядженні підприємства після сплати податків і відрахувань це чистий прибуток.

18. Вартість товару змінюється прямо пропорційно кількості часу витраченого на його виробництво і обернено пропорційно продуктивності праці.

19. Розподільча функція ціни полягає в тому що внаслідок її відхилення від вартості особливо коли ціни формуються під впливом попиту і пропозиції можливий розподіл вартості продукції між галузями регіонами підприємствами.

20. Ціни що формуються в умовах конкуренції під впливом співвідношення попиту і пропозиції називають конкурентними.

21. На думку економістів практично всі споживчі товари і послуги що створюються в економіці призначені для задоволення особистих потреб людей і реалізуються через домашнє господарство.

22. Праця як і будь-який чинник виробництва приносить її носієві грошовий дохід заробітну плату.

23. Інфляція зумовлена зростанням сукупного попиту який не супроводжується відповідним збільшенням виробництва товарного обігу і відповідно державних доходів від реального сектора економіки має монетарний характер.

24. Інфляція попиту виникає тоді коли грошові доходи населення і фірм збільшуються швидше ніж реальний обсяг товарів і послуг.

ВАРІАНТ 2

1. Ситуація що склалася нині в країні засвідчує що інфляція в українській економіці сталася не тільки з об'єктивних причин зумовлених переходом до ринкової економіки а й через серйозні прорахунки у здійснюваній економічній політиці.

2. Мабуть в умовах кризи доцільно ввести регулювання цін рентабельності здійснювати контроль за діяльністю монополістів посередників.

3. Кожна країна має свою податкову систему проте існують три основні групи податків що є спільними для всіх країн.

4. Розрізняють продуктивні кредити які сприяють зростанню обсягів виробництва і непродуктивні що пов'язані з особистим споживанням населення.

5. На мікроекономічному рівні предметом соціально трудових відносин може виступати кадрова політика підприємства загалом або її окремі елементи організація праці форми й системи оплати гарантії зайнятості компенсацій на систему розвиток в управлінні та власності тощо.

6. За методикою Міжнародної організації праці економічно активне населення це частина населення яке забезпечує пропозицію робочої сили для виробництва товарів та надання послуг.

7. Конфлікт як зіткнення суб'єктів взаємодії викликаний протилежністю цілей та інтересів позицій і поглядів є типом соціально трудових відносин що свідчить про граничне загострення протиріч у трудових стосунках.

8. З одного боку міжнародна міграція робочої сили забезпечує перерозподіл трудових ресурсів відповідно до потреб країни дає змогу освоювати нові райони а з іншого веде до загострення економічних і соціальних суперечностей.

9. Робота це поняття фізичне яке характерне як людині так і машині.

10. Величезна кількість різноманітність трудових процесів виконання їх у різних виробничих умовах тип виробництва поглиблення поділу праці все це передбачає наявність різних об'єктів формування праці.

11. Недержавні організації особливо малі та великі самостійно працюють на ринку забезпечуючи зайнятість громадян без фінансової участі держави.

12. У сучасних умовах у нашій країні виникає додаткове джерело доходів працівників зайнятих у суспільному виробництві прибуток.

13. Номінальні і реальні доходи а також розміри і динаміка основних доходів окремих груп населення таких як заробітна плата пенсії або стипендії дають перше уявлення щодо рівня життя.

14. Незважаючи на те що останнім часом спостерігається активна діяльність держави щодо поліпшення умов життя громадян і розробляється низка державних програм стосовно боротьби з малозабезпеченістю населення на підприємствах України діють як правило низькі тарифні ставки для розрахунку заробітної плати.

15. Структурне безробіття це безробіття яке обумовлене зміною з одного боку споживчого попиту на товари а з іншого зміною структури виробництва що реагує на зміну споживчого попиту.

16. Дослідження проведені як вітчизняними так і зарубіжними вченими-економістами довели що система ефективних і конструктивних соціально-трудова відносин у розвинених країнах ґрунтується на різних наукових теоріях та правових нормах розроблених Міжнародною організацією праці (МОП).

17. Податкові платежі обов'язкові збори що стягуються з платників за умови конкретного еквівалентного обміну між державою та платником (плата за воду землю)

18. У сучасній фінансовій науці крім державних фінансів фінансів на рівні підприємств виділяють фінансову категорію фінанси домашнього господарства.

19. Таким чином фінанси система грошових відносин стосовно формування та використання грошових фондів необхідних для існування держави.

20. Для виконання завдань і функцій визначених Конституцією України держава повинна мати грошові фонди котрі вона формує шляхом перерозподілу валового внутрішнього продукту.

21. У структурі фінансового механізму вирізняють п'ять взаємопов'язаних елементів фінансові методи фінансові важелі правове забезпечення нормативне забезпечення інформаційне забезпечення.

22. Суб'єктами фінансового контролю є з одного боку як державні так і недержавні структури контролю з іншого боку підприємства всіх форм власності та фізичні особи.

23. Залежно від суб'єктів які виконують фінансовий контроль вирізняють державний внутрішньогосподарський аудиторський (незалежний) громадський фінансовий контроль.

24. Кошти сконцентровані в бюджеті є елементом регулювання стимулювання і гарантії фінансової системи держави створення сприятливого фінансового середовища з метою швидкого розвитку ринкових відносин.

ВАРІАНТ 3

1. Бюджетне фінансування здійснюється у таких формах бюджетні інвестиції державні трансферти бюджетні кредити та кошторисне фінансування.

2. Крім того дефіцит бюджету слід оцінювати з позицій як окремо держави так і фінансової системи загалом.

3. Державний кредит як і будь-яка інша форма кредитних відносин потребує особливого контролю.

4. Державні запозичення можуть здійснюватись тільки тоді коли вичерпані інші джерела формування доходів держави або коли доцільно обмежити рівень оподаткування.

5. Звичайно варто вирішити питання зміцнення доходної бази місцевих бюджетів за рахунок податкових надходжень.

6. Метою надання субвенцій є фінансування державних програм або проектів а також забезпечення органів місцевого самоврядування коштами необхідними для виконання делегованих повноважень.

7. Грошові фонди це частина грошових коштів які мають цільове спрямування.

8. Підприємства недержавної форми власності отримавши фінансову незалежність і самостійність мають право самостійно визначати напрями використання прибутку після сплати обов'язкових платежів та відрахувань.

9. Отже прибуток важливий показник що характеризує фінансовий результат діяльності підприємства.

10. Фінансовий ринок це підсистема фінансових відносин що має структуру та визначені функції.

11. Якщо грошовий ринок насамперед підтримує ліквідність на фінансовому ринку то ринок капіталів є найважливішим джерелом середньо- та довгострокових інвестиційних ресурсів для різних суб'єктів ринку.

12. Фінансові активи що обертаються на ринку капіталів як правило менш ліквідні для них характерний більший рівень фінансового ризику і відповідно вищий рівень доходності.

13. Функціонування ринку цінних паперів забезпечують його суб'єкти емітенти інвестори посередники фондова біржа.

14. Обсяг коштів спрямованих на соціальне забезпечення та соціальний захист населення залежить від фінансових можливостей держави що визначаються обсягом ВВП і науково обгрунтованим обсягом фонду споживання.

15. Державний бюджет є частиною бюджетної системи України до складу якої входять окрім державного бюджету також і місцеві бюджети.

16. Основні виробничі засоби є частиною основних засобів що беруть участь у процесі виробництва тривалий час зберігаючи при цьому натуральну форму.

17. Застосування сучасних інформаційних технологій дає змогу зібрати необхідну інформацію про тенденції розвитку галузі та динаміку ринкових позицій конкретної

організації а сучасні методи опрацювання інформації вибрати методи адекватні завданням аналізу які забезпечать належне обґрунтування управлінських рішень.

18. Вивчаючи можливості співпраці з постачальником слід брати до уваги вартість товару який він пропонує його якісні характеристики часовий графік постачання та пунктуальність щодо виконання умов постачання.

19. Укладення структури впорядкування зв'язків між елементами зміна їх просторового розташування розвиток специфічного зв'язку між елементами та їх групами все це характеризує організацію що розвивається.

20. Виділяють чотири основні групи ситуаційних факторів які впливають на формування організаційної структури зовнішнє середовище технологія роботи в організації стратегія фірми щодо її цілей поведінка працівників.

21. Через розподільну та контрольну функції фінанси активно впливають на процес суспільного відтворення опосередковуючи по-перше створення фондів нагромадження та споживання і по-друге додержання пропорцій обігу натуральних і грошових ресурсів та раціональне використання їх.

22. Класифікація інновацій здійснюється за такими ознаками рівень новизни міра новизни стадія життєвого циклу товару сфера застосування тип здійснення вид ефекту та ін.

23. Крім державних інспекцій право контролю за дотриманням порядку застосування цін і тарифів мають й інші державні та недержавні установи податкові фінансові та антимонопольні служби комітет захисту прав споживачів.

24. Для прогнозування рівня життя населення та державного регулювання його використовують показники соціальних гарантій населенню такі як прожитковий мінімум мінімальний споживчий бюджет мінімальний нормативний споживчий кошик межа малозабезпеченості мінімальна заробітна плата (пенсія стипендія грошова допомога) та ін.

ВАРІАНТ 4

1. Цінні папери це грошові документи що засвідчують право володіння або відносини позики визначають взаємовідносини між особою яка їх випустила та їх власником і передбачають як правило виплату доходів у вигляді дивідендів а також можливість передачі грошових та інших прав що впливають з цих документів.

2. Підприємство відіграє особливу роль у національному господарстві країни створюючи інноваційне середовище руйнуючи традиційні структури і відкриваючи шлях до перетворень тобто стаючи тією силою котра прискорює рух економіки шляхом ефективності раціоналізації бережливості та постійного оновлення.

3. Державні регіональні цільові комплексні програми спрямовуються на розв'язання найважливіших регіональних проблем а саме забезпечення соціальних гарантій для населення регіонів фінансування будівництво й функціонування загальнонаціональних об'єктів культури освіти науки охорони здоров'я надання цільової фінансової допомоги окремим регіонам з метою прискорення реформування економіки тощо.

4. Соціальна політика це складова загальної політики втілена в соціальні програми та різноманітні заходи спрямовані на задоволення потреб та інтересів людей і суспільства.

5. Сукупність податків зборів інших обов'язкових платежів до бюджетів і внесків до державних цільових фондів а також сукупність державних податкових органів та їх компенсація все це становить податкову систему.

6. Бюджетна установа орган установа чи організація визначена Конституцією України а також установа створена в установленому порядку органами державної влади яка повністю утримується за рахунок відповідно державного бюджету чи місцевих бюджетів.

7. Диференціація життєвого рівня населення в різних країнах світу обумовлена економічним, політичним, соціально-культурним та екологічним середовищем існування людини.

8. За типами об'єктів суспільні блага прийнято поділяти на три групи публічні послуги суспільне майно та природні монополії
9. Особистий дохід це дохід отриманий приватними особами
10. Кількість бажаючих знайти або змінити роботу так само як і кількість вакантних місць постійно зростає
11. Статистика свідчить що 70% українців які освоїли нову спеціальність успішно знаходять роботу
12. Як правило періоди швидкого зростання змінюються періодами спаду виробництва що викликають негативні наслідки у вигляді безробіття та інфляції
13. У сучасних умовах країни з ринково орієнтованою економікою використовують систему заходів спрямовану на подолання циклічності в економіці
14. Антиінфляційна політика становить сукупність інструментів державного регулювання спрямованих на зниження рівня інфляції
15. Отже держава використовуючи інструменти стабілізаційної політики може впливати на рівні випуску зайнятості та цін в економіці сприяти відновленню та змінам макроекономічної рівноваги
16. Регіональні плани сьогодні в Україні представлені як програми соціального й економічного розвитку регіону
17. Податки це частина доходу що сплачується фірмами та домогосподарствами у розмірі встановленому законом
18. Зростання податків навпаки призводить до їх скорочення
19. Тільки частину своїх депозитів банки тримають у вигляді резервів а іншу частину використовують для надання позик
20. Із системи часткового резервування комерційні банки здатні створювати гроші збільшуючи пропозицію грошей за рахунок кредитування економіки
21. Доцільніше кошти які утворилися внаслідок перевищення доходів державного бюджету над витратами спрямувати на розвиток та поліпшення стандартів життя у суспільстві
22. Як відомо збільшення податків один із способів отримання достатніх доходів для виплати процентів сплати загальної суми державного боргу
23. Через національний банк держава регулює емісію встановлює позичковий банківський процент надає кредити випускає цінні папери впливає на грошові потоки і заощадження
24. Проблема зайнятості одна з найбільш важливих соціально-економічних проблем оскільки політика зайнятості має враховувати права людей на трудову діяльність забезпечення достатнього життєвого рівня

БЕЗСПОЛУЧНИКОВЕ РЕЧЕННЯ

Тренувальні вправи

Пояснити розділові знаки у безсполучникових реченнях

1. Гомоніла Україна, довго гомоніла, довго, довго кров степами текла – червоніла (Т. Шевченко).
2. В яру криниця завалилась, верба усохла, похилилась.
3. Садок вишневий коло хати, хрущі над вишнями гудуть, плугатарі з плугами йдуть, співають ідучи дівчата... (Т. Шевченко)
4. Мов прокинувся, дивлюся: село почорніло, боже небо голубеє і те помарніло. (Т. Шевченко)
5. Попрощалось ясне сонце з чорною землею, виступає круглий місяць з сестрою зорею.(Т. Шевченко)
6. Заросли шляхи тернами на тую країну, мабуть, я її навіки, навіки покинув(Т. Шевченко).
7. Отож гляну та згадаю: було, як смеркає, защебече на калині – ніхто не минає.(Т. Шевченко)
8. Вітер віє – повіває, по полю гуляє, на могилі кобзар сидить та на кобзі грає.(Т. Шевченко)
9. Висипали запорожці – лиман човни вкривали.(Т. Шевченко)
10. Я тобі не пара: я в сірій свитині, а ти титарівна (Т. Шевченко).
11. А ви Україну ховайте: не дайте матері, не дайте в руках у ката пропадати. (Т. Шевченко)
12. Тільки вітер тихесенько повіє над ними, тільки роси ранесенько сльозами дрібними їх умиють, зійде сонце, осушить, пригріє (Т. Шевченко).
13. Защебече соловейко – сохнуть дрібні сльози (Т. Шевченко).
14. Защебетав соловейко – пішла луна гаєм (Т. Шевченко).
15. На чужині не ті люде – тяжко з ними жити! (Т. Шевченко)
16. Широкий Дніпр не гомонить: розбивши, вітер, чорні хмари, ліг біля моря одпочить... (Т. Шевченко)
17. Ще треті півні не співали, ніхто нігде не гомонів, сичі в гаю перекликались... (Т. Шевченко)
18. Реве та стогне Дніпр широкий, сердитий вітер завива, додолу верби гне високі, горами хвилю підійм(Т. Шевченко).
19. Тече вода з-під явора яром на долину, пишається над водою червона калина.9Т. Шевченко)
20. Молю ридаючи: пошли, подай душі убогій силу Т. Шевчено).
21. І досі сниться: під горою, між вербами та над водою, біленька хаточка (Т. Шевченко).
22. Чимало літ перевернулось, води чимало утекло (Т. Шевченко).
23. Минають дні, минають ночі, минає літо (Т. Шевченко)
24. А Дніпр мов підслухав: широкий та синій, підняв гори-хвилі (Т. Шевченко)

ВАРІАНТ 1

Поставити розділові знаки у безсполучникових реченнях

1. Все почалося просто з-за обрію тихо виткнувся ріжечок ледве помітної синьої хмари (О. Гончар)
2. .Вітер з гаєм розмовляє шепче з осокою пливе човен по Дунаю один за водою. (Т. Шевченко)
3. Дивлюся так буцім сова летить лугами берегами та нетрями та глибокими ярами та широкими степами та байраками. (Т. Шевченко)
4. ...Тяжко мені витать над Невою України далекої, може вже немає.(Т. Шевченко)

5. Багатий не знає ні приязні ні любові він все те наймає. (Т. Шевченко)
6. Молюся господи помилуй спаси ти нас святая сило... (Т. Шевченко)
7. Минають дні минає літо настала осінь шелестить пожовкле листя... (Т. Шевченко)
8. Весело землі цвіте красується цвітами садами темними лугами. (Т. Шевченко)
9. Заходить місяць гаснуть зорі з-за гаю спів несе луна (М. Старицький)
10. Бачу здалека хвиля іскриста грає вільно по синьому морі (Леся Українка)
11. Облітають квіти обриває вітер пелюстки печальні в синій тишині (В. Сосюра)
12. Холодніє сіре небо більше радості не знає (Г. Чубач)
13. Ми не лукавили з тобою ми просто йшли: у нас нема зерна неправди за собою (Т. Шевченко)
14. Ще сонячні промені сплять досвітні вогні вже горять (Леся Українка)
15. Ще сніг кругом ще голі віти дуба ще не курличуть в небі журавлі (В. Сосюра)
16. У цьому ж лісі я пив самоту осінню тут весну цілував під шелест верховіть (М. Рильський)
17. Сутінок загорнув світ м'яким укривалом все готувалося прийняти сон (В. Шевчук)
18. Срібні купчасті хмари починали повзти через небо з десятої ранку доти небо було ясне, кришталеве й трепетне (В. Шевчук)
19. Перевізник прокинувся хтось його гукав (В. Шевчук)
20. Загорнула з ляскотом книгу повівся від неї сірий пил (В. Шевчук)
21. Вірю розум темне зло поборе (М. Руденко)
22. І це безсумнівно народна пісня була матір'ю Шевченкової поезії (О. Гончар)
23. Над білим полем біле небо в гнізді сорочім сніг лежить (М. Вінграновський)
24. На голос веснянки відкликається зозуля потім соловейко розквітає яріше дика рожа, біліє цвіт калини глід соромливо рожевіє навіть чорна безлиста тернина появляє ніжні квіти (Леся Українка)

ВАРІАНТ 2

Поставити розділові знаки у безсполучникових реченнях

1. Медові зорі в небі прокидаються тополі білим листям лопотять (Л. Костенко)
2. Посієш впору збереш зерна гору (Нар. творчість)
3. Тут на березі зеленим ллються пахощі чудові шелестять казки осоки роси сиплються вночі (О. Олесь)
4. Сіли перепочити і раптом помітили: хтось до них іде (В. Канівець)
5. Колись жила і не зітхала уміла біль свій тамувать (П. Чубинський)
6. Забудеш рідний край тобі твій корінь всохне вселюдське замовчиш обчухраним зростеш (П. Тичина)
7. День обіцяє бути погожий на небі ні хмариночки ні плямочки (Панас Мирний)
8. Не треба козаку смерті боятись від неї й на печі не заховатись (П. Куліш)
9. Тільки даремно горять мої очі тьму освітити немає в них мочі (Леся Українка)
10. Мало прожити життя треба життя зрозуміти (Є. Плужник)
11. Ще сонячні промені сплять досвітні вогні вже горять (Леся Українка)
12. Тільки-но навчишся говорити треба вчитися мовчати (О. Перлюк)
13. Відкрий для себе Україну ти ж бо не знаєш всю її (Г. Бідняк)
14. Затремтіли колоски впали краплі спілим зерном (З. Гончарук)
15. Не бійтесь заглядати у словник там пишний яр а не сумне провалля (М. Рильський)
16. Повторюю з гордістю сина для мене лишається дивом із див моя Україна (М. Луків)
17. Я чую пульсують соки у тіло моє з землі (В. Симоненко)
18. У кожного перед очима встала ніч тиха та зоряна сизим мороком криє вона чорнії гори страшенні скелі... (Панас Мирний)
19. Летять стежини до Дніпра летять хмарки летять дороги (І. Драч)

20. Життя легко висміяти і знецінити набагато важче у п'їтїмї засвітити каганчик віри та надії (В. Дрозд)
21. Небо раптом нахмурилось місяць ліг за хмару засіяв тихий сніг (Г. Тютюнник)
22. Проміняться золотом бані Софії мости піднялись над Дніпром як вінки
23. Знаю з попелу сходять квіти. Вірю з каменю б'є джерело
24. З неба як розтоплене золото ллється на землю блискучий світ сонця на ланах грає сонячна хвиля під хвилею спіє хліборобська доля (Панас Мирний)

Завдання в тестовій формі

1. Безполучниковим є речення

- А Багато людей на світі, а ти у мене один
- Б Не щебече соловейко в лузі над водою, на співає чорноброва, стоя під вербою
- В Настане час, коли на кордонах люди сїятимуть хліб!
- Г Блискуче сонце котилося горою по небу, ясно сяючи та обсіпаючи увесь город промінням
- Д Коли мечами злоба небо крає і крушить твою вроду вікову, я тоді з твоїм ім'ям вмираю і в твоєму імені живу!

2. Безполучниковим є речення

- А Вечір, мій друг таємничий, пригорне мене своїм теплом
- Б Ні спека дня, ні бурі, ні морози – ніщо не вб'є мою любов живу
- В Під спекотним сонцем жовтіє велика нива, посеред неї маки червоніють
- Г Я люблю імпровізації, але картини доробляю до...мікрона
- Д Дощ нанизав краплі на чорний дріт, що був натягнутий над подвір'ям, та й подався далі

3. Безполучниковим складним, частини якого виражають одночасність подій, є речення

- А Рада б зірка зійти – чорна хмара заступає
- Б В любові грішних не буває: сама любов гріхи вбиває
- В Мовчали закурені поля, німувала насічена рубцями-переметами дорога, діброва пересварювалася з хуртовиною і вітром
- Г У лісі бродив туман, підзолочений сонячним промінням
- Д Сонце трохи припекло – сніг водою потік

4. Кому треба поставити між частинами безполучникового речення в рядку (розділові знаки пропущені)

- А Прийшла Покрова сиди, чумаче, вдома
- Б Я слухав пісня чарівна в той час в душі моїй дзвеніла
- В Є мудра книжка не жалій годин
- Г Усе ясно великого бажання вчитися ти не маєш...
- Д Минало літечко тепле з його ясними та привітними днями насувала осінь сумна з густими туманами з темними непроглядними ночами

5. Кому треба поставити між частинами безполучникового речення в рядку (розділові знаки пропущені)

- А Дуже тішиться бджола дика грушка розцвіла
- Б Тільки даремно горять мої очі тьму освітити немає в них мочі
- В Одгриміла гроза теплий дощ одшумів одцвіли блискавиці крилаті
- Г Повіяв вітер по діброві пішла дібровою луна

- Д Пустився в бійку чуба не жалій
- 6. Кому треба поставити між частинами безполучникового речення в рядку (розділові знаки пропущені)**
- А Мало прожити життя треба життя зрозуміти
 - Б Веселі діти йдуть до школи їх голосів дзвенить прибіи
 - В Вернем волю на Україну биймось биймось до загину!
 - Г Стоїть явір над водою на воду схилився сидить козак у неволі тяжко зажурився
 - Д Іду дивлюсь мій край моя земля сміються в сонці золотому
- 7. Двокрапку треба поставити між частинами безполучникового речення в рядку (розділові знаки пропущені)**
- А Знаю одне мені вистачить сил подолать перешкоди
 - Б Відбились зорі у воді летять до хмар тумани
 - В Місяць на небі зіроньки сяють тихо по морю човен пливе
 - Г Танцюють зорі на мороз чималий показують
 - Д Струмки полощуть срібло тиші в росі купається трава
- 8. Двокрапку треба поставити між частинами безполучникового речення в рядку (розділові знаки пропущені)**
- А Вдаримо гучно ми в дзвони всесвіт обійде луна
 - Б Низько біжать димчасті хмарки жалібно кигичуть на вітрі чайки
 - В Вже пахло морем ось-ось воно мало з'явитися із-за обрію
 - Г Пахнуть сонцем дині спілі хмелем б'ють меди скажені
 - Д Невідомо звідки налетів вітер зашуміли гіллям берези
- 9. Двокрапку треба поставити між частинами безполучникового речення в рядку (розділові знаки пропущені)**
- А Вечір в срібній млі розтанув ніч спустилася на землю
 - Б Бери до серця і затам душа творця не переквітне
 - В Брязне клинок об залізо кайданів піде луна по твердинях тиранів
 - Г Лілея білі пелюстки закрила не стало сонця сутінки лягли
 - Д Вже вечір зібрався у путь до обрію лащиться вечір
- 10. Тире треба поставити між частинами безполучникового речення в рядку (розділові знаки пропущені)**
- А У нашому лузі сталася новина зацвіла калина біленьким цвітом червона калина
 - Б Сліпий не прочитає книги барв глухий хоралу іволг не почує
 - В Мій світлий зір в верхів'я лине моє коріння в глибині
 - Г А затихне вітер буйний степ мов камінь не двигнеться
 - Д Хто наказав мені не кидай зброї не відступай не падай не томись?
- 11. Тире треба поставити між частинами безполучникового речення в рядку (розділові знаки пропущені)**
- А Мені здається час уже не йде спинився і завмер
 - Б Сонце сідало граючи захід палав наче пожежею
 - В Холодним спокоєм одягнено поля у білому вбранні замислилась земля
 - Г Багато листя на дереві мало плодів. Багато бесіди мало розуму
 - Д Був весняний вечір у повітрі струмували пахощі жасмину

- 12. Тире треба поставити між частинами безсполучникового речення в рядку (розділові знаки пропущені)**
- А Бувають дивні на землі діла серед зими черешня зацвіла
 - Б І це безсумнівно народна пісня була матір'ю Шевченкової поезії
 - В Відшуміла біла хуга стигле поле просить плуга
 - Г Дитинство дивується молодість обурюється тільки літа дають нам рівновагу
 - Д В полях сивіло переспіле жито тулилися журно трави до землі
- 13. У котрому безсполучниковому реченні між частинами треба ставити тире? (розділові знаки пропущені)**
- А В осінній час сім погод у нас сіє, віє, туманіє
 - Б Почувся тупіт на дорозі хтось мчить на доброму коні
 - В Пригріло сонечко обсохла земля потягла орача поле
 - Г Мати вірила земля се знає
 - Д Мова це великий дар природи
- 14. У котрому реченні між частинами треба ставити тире? (розділові знаки пропущені)**
- А Любіть книгу вона допоможе вам розібратися в стократному сплетінні думок
 - Б Сонце піднялося високо вгору надворі стало душно
 - В Посієш вчасно вродить рясно
 - Г Небо було синіше від моря море було синіше від неба
 - Д Бачу здалеку хвиля іскриста грає вільно по синьому морі
- 15. Котре з поданих речень безсполучникове? (розділові знаки пропущені)**
- А Хіба тремтить моя рука чи пісня й думка кволі?
 - Б Нащо бачте те згадувать що давно минуло?
 - В На схід сонця квітнуть рожі і будуть дні погожі
 - Г Минають дні минає літо настала осінь
 - Д А жайвір щебече а сивий будяк посихає
- 16. Котре з поданих речень безсполучникове?**
- А Схід уже червонів малиново але навколо ще стояла пільма
 - Б Яка головонька така й розмовонька
 - В В одну мить розступився простір стали ближчими зорі
 - Г Очі її голубі від неба і моря сміялися весело й задерикувато
 - Д На хвилину раптом стихли голоси й спинилися тіні
- 17. Котре з поданих речень безсполучникове? (розділові знаки пропущені)**
- А Веселий та говіркий він сміливо заводив розмову з кожним стрічним і поперечним
 - Б Холодніє сіре небо більше радості не знає
 - В Бездумні роси на траві поблідлій живуть життям ритмічним і легким
 - Г Треба слову радощів додати щоб уміло душу звеселять
 - Д Несильний вітерець проносив легенькі хмарини і вони летіли на схід до сонця
- 18. У котрому безсполучниковому реченні між частинами треба ставити двокрапку? (розділові знаки пропущені)**
- А Не візьмешся за роботу робота сама не зробиться
 - Б Бувають дивні на землі діла серед зими черешня зацвіла
 - В Ще сонячні промені сплять досвітні вогні вже горять

- Г Защебетав соловейко пішла луна гаєм
- Д Біжать тумани пробудились води вітри вирують дзвонить сіножать

19. У котрому безсполучниковому реченні між частинами треба ставити двокрапку? (розділові знаки пропущені)

- А За селом зашелестіли хліба пахло полином
- Б Приступила я до квітів ближче всі лілеї раптом затремтіли
- В Ми не лукавили з тобою ми просто йшли у нас нема зерна неправди за собою
- Г Зайця ноги носять вовка зуби годують
- Д Облітають квіти обриває вітер пелюстки печальні в синій тишині

20. У котрому безсполучниковому реченні треба ставити кому? (розділові знаки пропущені)

- А Ти не кликав за собою я йшла непрохана
- Б Гірка твоя усмішка в очах твоїх журба
- В Учи азбуку прийде хліб у руку
- Г Раніше встанеш більше діла зробиш
- Д Заходить місяць гаснуть зорі з-за гаю спів несе луна

21. У котрому безсполучниковому реченні треба ставити кому? (розділові знаки пропущені)

- А Прийде осінь у засіках буде хліб золотий
- Б Весело землі цвіте красується цвітами садами темними лугами
- В Рояль ридав немов людина у стогін струни всі злились
- Г Глянь наймолодше з наших міст в степу старому виростає
- Д Підніми всяк колосок з колосків росте мішок

22. У якому безсполучниковому реченні неправильно поставлені розділові знаки?

- А На схід сонця квітнуть рожі - будуть дні погожі
- Б Я знаю: слабкість – це одна з диверсій
- В Сутінок загорнув світ м'яким покривалом - все готувалося прийняти сон
- Г Вітерець дмухнув, забриніли стебельця сіна
- Д Ніч, насуваючись, жене нас вперед, скоро-скоро вона вже грякне, ударить вітер

23. У котрому рядку треба в реченні поставити двокрапку (розділові знаки пропущені)

- А Зійде сонце Катерина по садочку ходить
- Б Любиш смородину люби й оскомину
- В І досі сниться вийшла з хати веселая сміючись мати
- Г Повний місяць стояв над степом через нього перепливали легкі хмарки
- Д Ледащо син батьків гріх

24. У котрому рядку треба в реченні поставити тире (розділові знаки пропущені)

- А Зима без снігу літо без хліба
- Б Од цікавості її лице напружилось погляд став непорушним
- В Настала осінь дощі тумани калюжа невилазна
- Г І досі сниться під горою між вербами та над одою маленька хаточка
- Д Небо прорізала вогняні стріли ударив грім на пильних дорогах знявся вихор закрутився клубком і помчав у жита

Завдання в тестовій формі

1. Визначити рядок із безсполучниковим реченням

- А Економічна наука виділяє такі головні фактори виробництва як земля, праця, капітал
- Б Між адміністративними та економічними методами немає чітко визначеної межі, вони взаємно доповнюють один одного і за оптимального поєднання дають найбільший ефект.
- В Об'єктами маркетингових досліджень, що проводить підприємство, є місткість ринку, споживачі, конкуренти, товар, інші складові зовнішнього середовища, а також власні можливості.
- Г Промислова вартість – патенти на винаходи і промислові зразки, сертифікати, що підтверджують реєстрацію товарних знаків і знаків обслуговування.
- Д Як і будь-які міжнародні торговельні операції, ліцензійна торгівля на світовому ринку здійснюється шляхом укладання угод.

2. Визначити рядок із безсполучниковим реченням

- А. Укладання ліцензійної угоди має певні позитивні та негативні наслідки для її сторін.
- Б. Одним із найважливіших питань при укладанні ліцензійної угоди є визначення ціни ліцензії та вибір форми платежів, що безпосередньо пов'язано з питанням визначення ефективності ліцензування як способу виходу на міжнародні ринки.
- В За обсягом прав субліцензії відповідає простій ліцензії, винагорода за неї розподіляється між ліцензіаром і ліцензіатом.
- Г На практиці використовується декілька видів ліцензійних платежів: періодичні (роялті), паушальні, комбіновані, на компенсаційній основі, фіксовані.
- Д Фіксовані платежі, як і паушальні, не залежать від фактичного обсягу виробництва і продажу продукції за ліцензією, однак виплачуються протягом усього терміну дії ліцензійної угоди.

3. Визначити рядок із безсполучниковим реченням

- А Ліцензійне співробітництво здійснюється, як правило, на платній основі, а винагорода у більшості випадків виплачується в грошовій формі.
- Б Ліцензійні платежі на компенсаційній основі – це виплата ліцензійної винагороди продукцією, зроблена за ліцензією.
- В При продажу ліцензій має місце економія на капітальних витратах і мінімізація комерційних ризиків.
- Г. Ціна ліцензії спочатку розраховується в грошовому вираженні, потім переводиться в натуральну форму з урахуванням встановленої для виробленого за ліцензією продукту ціни.
- Д. Суму компенсації за невикористану відпустку з метою оподаткування розглядають як заробітну плату, вона входить до складу загально-місячного оподаткованого доходу працівника та підлягає оподаткуванню податковим агентом.

4. Визначити рядок із безсполучниковим реченням

- А Виходячи із сформульованих засад надання облікової інформації щодо доходів та витрат господарюючих суб'єктів, розроблено різні форми бухгалтерської звітності.
- Б Кожна матеріально відповідальна особа складає у встановлені строки товарний звіт, який з доданими до нього прибутково-видатковими документами є підставою для запису за рахунками синтетичного і аналітичного обліку.
- В Товариство з обмеженою відповідальністю відповідає командитному товариству, воно є юридичною особою і підлягає реєстрації.
- Г Розрахунки у формі інкасо, так само як і у формі акредитиву, набули значного поширення в міжнародній практиці.

Д Виписаний чекодавцем документ повинен мати відповідне фінансове покриття на його банківському рахунку.

5. Визначити рядок із безсполучниковим реченням

- А Вихід підприємства на зовнішній ринок, де панує жорстка міжнародна конкуренція, можливий лише за умови використання сучасних методів управління, насамперед маркетингу.
- Б У класичному розумінні маркетинг – це підприємницька діяльність, пов'язана із просуванням товарів і послуг від виробника до споживача.
- В Ціна є вирішальним чинником в експортній діяльності підприємства, вона визначає її економічну доцільність.
- Г Для отримання доступу на закордонні ринки підприємство повинно пройти декілька етапів, кожен з яких має свої особливості.
- Д Етап пробного експорту характеризується односторонніми спробами підприємства продати закордонному покупцю стандартну вітчизняну продукцію.

6. Визначити рядок із безсполучниковим реченням

- А Важливим етапом просування підприємства на світовий ринок є пошук і вибір зовнішньоекономічного партнера, тобто контрагента.
- Б Вдалих вибір іноземного партнера має важливе значення для забезпечення ефективності зовнішньоекономічної діяльності, запобігання непорозумінням, фінансових витрат.
- В Залежно від виду господарської діяльності та характеру операцій підприємства поділяються на промислові, торгові, транспортні, страхові, інжинірингові, туристичні та ін.
- Г Змінюється організація діяльності фондових бірж: вони розширюють спектр фінансових послуг, формують біржові альянси й союзи.
- Д Відповідно до законодавства приватні підприємці повинні пройти державну реєстрацію, отримати дозвіл (патент) на ведення підприємницької діяльності зі сплатою податків.

7. Визначити рядок із безсполучниковим реченням

- А Сільське господарство – друга за значущістю галузь матеріального виробництва після промисловості: у ньому ще й сьогодні зайнята половина економічно активного населення.
- Б Глобальні процеси у розвитку вітчизняної економіки вимагають різносторонньої інформації для управління, що забезпечується різними підсистемами обліку.
- В Комплексні види страхування, що передбачають поєднання в одному полісі декількох видів страхування, також застосовуються в зовнішньоекономічній сфері.
- Г Валютні ризики є частиною комерційних ризиків, які загрожують учасникам зовнішньоекономічної діяльності.
- Д Світова практика страхування валютних і кредитних ризиків відображає зміни, що відбуваються у світовій економіці й валютній системі в цілому.

8. Визначити рядок із безсполучниковим реченням

- А Транснаціональній робочій силі притаманна висока міжнародна мобільність: вони готові в будь-який момент задовольнити попит на робочу силу з боку підприємств, розташованих у різних районах світу.
- Б Транснаціональні корпорації можуть тимчасово вивести власні обігові кошти або спекулятивні фонди до іншої країни під час криз, пов'язаних з обмінними курсами.

- В У сучасних розвинених системах ринок регулюється також державою і товаровиробниками, а це передбачає існування державних і недержавних методів регулювання.
- Г Транснаціональна корпорація – це корпорація, що провадить міжнародне виробництво на основі прямих іноземних інвестицій та має прямий контроль над своїми зарубіжними філіями.
- Д Транскордонні злиття і поглинання являють собою процес об'єднання компаній, розташованих у різних країнах.

9. Визначити рядок із безсполучниковим реченням

- А Іноземні інвестиції є вагомим чинником розвитку перехідних країн, країн, що розвиваються, та для України зокрема.
- Б Організаційно оформленим і постійно діючим ринком цінних паперів є фондова біржа – добровільне об'єднання посередників фондового ринку.
- В Кадрова політика транснаціональних корпорацій в останнє десятиріччя зазнала істотних змін: замість іноземних спеціалістів у більшості випадків посади займають громадяни країни, що приймає.
- Г Заощадження капіталу виникають, коли доходи підприємств, уряду й окремих громадян перевищують їхні витрати.
- Д За конституцією багатьох країн, місцеві органи влади можуть випускати цінні папери як для власних, так і для закордонних інвесторів.

10. Визначити рядок із безсполучниковим реченням

- А Традиційне монетарне регулювання дає змогу подолати інфляцію, воно є ефективним як стратегія короткотермінової стабілізації та сприяє поживленню виробництва.
- Б Інтеграція України у світовий ринок праці передбачає всебічне врахування тенденцій розвитку сучасної міжнародної трудової міграції, її форм та особливостей, механізму її державного регулювання.
- В Перерозподіл робочої сили набуває дедалі глобальнішого характеру, втягуючи в орбіту міграційних процесів абсолютну більшість країн світу.
- Г Що стосується України, то її інтеграція у світовий ринок робочої сили на сьогодні має деформований і навіть дискримінаційний характер.
- Д Подолати негативний вплив міжнародної трудової міграції покликана сучасна система регулювання міграційних процесів, яка має адміністративно-правові та економічні важелі.

11. Визначити рядок із безсполучниковим реченням

- А Товарний знак – позначення, за яким товари і послуги одних осіб відрізняються від однорідних товарів і послуг інших осіб.
- Б Розрізняють локальні, регіональні і глобальні товарні знаки, марки.
- В Створення товарного знака вимагає від підприємства прийняття рішень в галузі комунікативної, зокрема рекламної політики, без яких успіх не можливий.
- Г При розробці локального знака для цільового ринку велику роль відіграють культурні і мовні особливості населення.
- Д Товарний знак вказує на оригінальність товару, він засвідчує якість і допомагає виробнику просувати свій товар без завдання незаконного збитку своїм конкурентам.

12. Визначити рядок із безсполучниковим реченням

- А Корисну інформацію про зарубіжні підприємства надають на платній основі консалтингові та інші компанії.
- Б Особливе місце серед джерел інформації займають довідники про підприємства, вони видаються інформаційно-довідковими агентствами, різними асоціаціями, торгово-промисловими палатами.
- В Довідники про підприємства поділяються на національні, що охоплюють підприємства однієї країни, і міжнародні, що містять відомості про підприємства різних країн.
- Г Найбільш цінною інформацією для досє вважаються відомості, одержані від особистого знайомства з підприємством.
- Д Інформація про підприємство, одержана з різних джерел, добирається й систематизується в досє на підприємство.

13. Визначити рядок із безсполучниковим реченням

- А В останні десятиліття держава брала участь в усіх стадіях відтворювального процесу, її економічна політика передусім орієнтувалася на регулювання попиту майже у відповідності з кейнсіанськими рецептами управління економікою.
- Б Основними формами державного бізнесу виступають бюджетні корпорації, де всі акції належать державі, а не якомусь органу держуправління.
- В Незважаючи на юридичну і формальну незалежність державних підприємств, їхня діяльність спрямована на здійснення певних соціально-економічних цілей, які встановлюються урядом.
- Г Державні підприємства використовуються для запровадження макроекономічної, регіональної, галузевої, технологічної та соціальної політики держави, тому їхня діяльність часто не збігається з власним прагматичним (комерційним) інтересом.
- Д З допомогою державних підприємств здійснюються підтримка приватного бізнесу, підтягнення слабких ланок економіки, вирішуються військові завдання, а також чимало соціальних питань.

14. Визначити рядок із безсполучниковим реченням

- А Ціни і цінова політика – найважливіші елементи зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
- Б Від рівня цін на товари залежать комерційні результати діяльності підприємства, а обрана ним цінова політика справляє тривалий і вирішальний вплив на ефективність його роботи на світовому ринку.
- В Ціна є вирішальним чинником в експортній діяльності підприємства, вона визначає її економічну доцільність.
- Г Підприємство повинне не тільки виробити, але й збути товар з вигодою для себе, відшкодувати витрати й отримати прибуток.
- Д Цінова політика – це визначення рівня цін і можливих варіантів їх зміни залежно від цілей та завдань, що стоять перед підприємством в короткотерміновому плані та в перспективі.

15. Визначити рядок із безсполучниковим реченням

- А Чек – це безумовна пропозиція власника рахунка банку здійснити платіж зазначеної у чековій грошової суми певній особі або пред'явникові готівкою чи перерахуванням грошей на рахунок у банку.
- Б Чек має строго визначену форму письмового документа, його виписують на спеціальному бланкові, виданому чекодавцю банком.

- В Чек можна використовувати для отримання готівки, для безготівкового платежу і в інших формах, пов'язаних з обігом чеків як засобу платежу.
- Г Використання чека як засобу платежу дає змогу заощаджувати на обігу готівки і прискорює платежі, оскільки всі чеки оплачують після подання.
- Д Чеки, які клієнт виписує банку, видають у межах суми, наявної на його поточному та інших рахунках, включаючи суми, які надійшли на ці рахунки в результаті надання банками кредиту.

СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ З РІЗНИМИ ВИДАМИ ЗВ'ЯЗКУ

1. Складним із сполучниковим і безсполучниковим зв'язком є речення:

- А Сонце заходить, гори чорніють, пташечка тихне, поле німіє
- Б Плачуть дощі в снігах, просять вітри спочину і розбивають в прах зоряну павутину
- В Ранок безвітряний, тихо пролітала негуста пороша, садок ніби відпочивав
- Г Минає літо, осінь вже бреде, лісів багрець торкнувся вересневий
- Д Планета сива над віками крутиться; минають дні, і пахне сіножать

2. Складним із сполучниковим і безсполучниковим зв'язком є речення:

- А Небо прорізали вогняні стріли, ударив грім, на пильних дорогах знявся вихор
- Б І пригадалося йому дитинство: над водами хиляться лози, лелека плыве в висоті
- В Не щебече соловейко в лузі над водою, не співає чорнобрива, стоя під вербою
- Г Скрізь, де пройшов дощ, свіжо – нарешті дочекалися прохолоди й поживи землі
- Д Кажуть люди: пальцем торкнеш ластів'яче гніздо – птиця одразу покине ваш двір

3. Складним із підрядним і сурядним зв'язком є речення:

- А На білу гречку впали роси, веселі бджоли одгули, замовкло поле стоголосе в обіймах золотої мли
- Б Коли тебе в саду стрічаю, сад квітне знову і цілий світ пісні влітає в твою розмову
- В Тим часом обважнілі садки півдня осипались абрикосами, земля вже ними була встелена, що й ніде ступити
- Г Там повен двір любистку, цвітуть такі жоржини, і вишні чорноокі стоять до холодів
- Д Здоровенний дуб розлігся, розширився своїм кострубатим гіллям, так що аж темно під ним

4. Складним із сполучниковим і безсполучниковим зв'язком є речення:

- А Найогидніші очі порожні, найгрізніше мовчить гроза, найнікчемніші душі вельможні, найпідліша брехлива сльоза
- Б Тихо в полі, гай темніє, наступає літній вечір
- В Над притомленим завороженим степом стояла така тиша, що було чути, як знизу дихає колос, як згори випадають роси і місячні ніч обміж
- Г Багряний вечір догорів, і попіл падає на міст, переливається намисто понаддніпрянських ліхтарів
- Д Хто чує лиш себе, хто тільки для себе співа, той не ввійде в майбутнє, не прийме сучасне

5. Складним із сполучниковим і безсполучниковим зв'язком є речення:

- А Я пам'ятаю: йшла весна своїм походом смілим, і по саду лилась вона квіток зеленим пилом
- Б То шумів зелений лист, то в вінку мінився злотом ряст весняний, то золотим дощем лились пісні
- В Деревя мене чекають, і падає листя на стежку, і падають зорі в долоні, і падає сон у траву
- Г Цей шмат землі, що колосом одкочувався від татарського броду й козачої долини, і досі не мав власної назви, хоча тут люди не раз знаходили непевний притулок від ординців
- Д Був прозорий сонячний ранок, і мовчазні навколишні простори, устелені срібlistим сніговим килимом, так ясніли навпроти сонця, що аж сліпило очі

6. Складним з різними типами зв'язку (сполучниковим і безсполучниковим) є речення:

- А Коли осінь вмирає на сивому-сизому вітрі, ми старієм на рік, і немає на долю управи
- Б Навкруги тиша: скрізь ясно; з поля вітерець віє; з гаїв холодок дише

В А хмара находить, і грім гуркотить, і блискавка хижо моргає
Г І пригадалося йому дитинство: над водами хиляться лози, лелека пливе в висоті
Д Ніч темніє, і ясніють зорі, море плаче, й темрява шумить

7. Доберіть приклад до кожного типу речення

Складне речення

Приклад

1. складносурядне

А Дитинству все казковим видається – не збіднюйте ж душі його красу!

2. складнопідрядне

Б Клекіт млина термосить пільму, а вона чіпляє тендітні зірки, що зриваються і стрімко линуць десь на заставську соснину

3. безсполучникове

В Вода хлюпотіла, розливалася через верх кількома живими цівками

4. складне з різними видами зв'язку

Г Пам'ятай що легко нам усі буває спутать щирість і підступність

Д Підбилися в zenit Воложари, і каже казку зірка до зорі

8. Доберіть приклад до кожного типу речення

Складне речення

Приклад

1. складносурядне

А Не бійтесь заглядати у словник: це пишний яр, а не сумне провалля

2. складнопідрядне

Б Старе поволі забувається, а нового не варто порушувати

3. безсполучникове

В Треба дати зрозуміти, що світ наш не замерзає і не згасає

4. складне з різними видами зв'язку

Г У повітрі дощ, і гречка пахне тепло, немов розлився бурштиновий мед

Д Осяяний сонцем, перед нами розкрився зовсім новий світ

9. Доберіть приклад до кожного типу речення

Складне речення

Приклад

1. складносурядне

А Люби музику – вона облагороджує твої дуки і почуття

2. складнопідрядне

Б Красна пташка своїм пір'ям, а людина – знанням

3. безсполучникове

В Що в пісні співається, те в житті збувається

4. складне з різними видами зв'язку

Г Голос у нього гучний і спочатку завжди впевнений

Д Небо вночі чисте, і видно, як падають зорі

10. Установіть відповідність між характеристикою речення та прикладом

Складне речення

Приклад

1. складносурядне

А Сонце блищить і горить, гаї зеленіють, садки зацвітають

2. складнопідрядне

Б Ти до мене прийшла не із казки чи сну, і здалося мені, що стрічаю весну

3. безсполучникове

В Погода стояла тепла і сонячна, так що шибки на вікнах аж миготіли

4. складне з різними видами зв'язку

Г Небо вже геть розмерзлося, і тепер його було видно наскрізь

Д Тонуть у золоті принадні простори і закликають усе в степу до спокою

11. Установіть відповідність між видом речення та прикладом

Складне речення

Приклад

1. складносурядне

А Мільярди перлин мерехтіли на всьому, випромінюючи маленькі сонця, розсипаючи спектри на лапатім листі дубів і ліщин

2. складнопідрядне

Б Тихо-мирно спала зграя лебедина, і даремно лебідь звав, будив її

3. безсполучникове

В Стоять жоржини мокрі-мокрі, сплять діамантові жуки, під грушею у дикій моркві до ранку ходять їжаки

4. складне з різними видами зв'язку

Г Коли з дерев, сумно кружляючи, падало жовтогаряче листя, повернувся додому Оксен

Д Ти з'явилась мені – і здалося, що світ помолодшав навколо на тисячу літ

12. Установіть відповідність:

Складне речення

Приклад

1. складносурядне

А До правди тяжко ми доходим, неправда прийметься за мить

2. складнопідрядне

Б Привчав мене батько трудитись до поту, а мати – любити пісні

3. безсполучникове

В Ми ломимо скалу, рівняємо правді путі

4. складне з різними видами зв'язку

Г Иди туди, де люди творять світло і ставлять хрест на темне і старе

Д Зліва співали струмки, що збігали з гір, і кожен з них мав свій голос

13. Приєднайте до частини «Парламентарі неодмінно ухвалять це рішення...» запропоновані варіанти та з'ясуйте тип кожного з утворених речень:

Варіанти завершення речень

Тип речення

1. ...завчасно провівши тривалі консультації у фракція

А просте з однорідними членами

2. ...потім же все залежатиме від професійних дій уряду

Б просте з відокремленими реченнями

3. ...як у сесійній залі оголосять початок пленарного засідання

В складнопідрядне

4. ...але доручать Кабінетові Міністрів розробити програму дій

Г складносурядне

Д безсполучникове

14. Приєднайте до частини «Ластівки літали понад самою землею...» запропоновані варіанти та з'ясуйте тип кожного з утворених речень:

Варіанти завершення речень

Тип речення

1. ...навіть хлопчачі їх не лякали

А просте з однорідними членами

2. ...сповіщали про наближення дощу

А просте з однорідними членами

3. ...дарма, що шуліка висів у

В складнопідрядне

небі

4. ...і байдуже їм було до всього Г складносурядне
Д безсполучникове

15. Доберіть приклад до кожного випадку вживання розділового знака

Розділовий знак

1. кома в безсполучниковому реченні
2. кома в складнопідрядному реченні
3. кома в складносурядному реченні
4. кома при відокремленій обставині

Приклад

А Між зеленими садам, між сірими стінами
загравали вже фіолетові тіні
Б Уткнувшись у тепло долин, вітер
спросоння погойдував чорні тополі
В Скрізь на подвір'ї, і в саду, і на городі –
все тяглося до сонця і раділо йому
Г У цьому ж лісі я пив самоту осінню, тут
весну цілувала ти під шелест віт
Д Ще сніг кругом, ще голі віти в дуба, і не
курличуть в небі журавлі

16. Установіть відповідність

Речення

1. складносурядне
2. складнопідрядне
3. безсполучникове
4. складне з різними видами зв'язку

Приклад

А Посріблені ліси окуталися тінню, а
небосхил горить і віти золотить
Б Я Нептуну півкопи грошей в руку суну,
аби на морі шторм утих
В Скрізь: на подвір'ї, і в саду, і на городі –
все тяглося до сонця і раділо йому
Г У цьому ж лісі я пив самотну осінню, тут
весну цілувала ти під шелест віт
Д Ще сніг кругом, ще голі віти в дуба, і не
курличуть в небі журавлі

17. Установіть відповідність

Речення

1. складносурядне
2. складнопідрядне
3. безсполучникове
4. складне з різними видами зв'язку

Приклад

А Історичні факти лишаються фактами, їх
можна по-різному пояснювати, але не
замовчувати
Б Чорта крути за хвіст, а він радий: довший
хвіст виросте
В Як добре те, що смерті не боюсь я і не
питаю, чи тяжкий мій хрест
Г Цілу ніч надворі виє хуга, плаче,
деренчить в віконному склі
Д Знов зустріча земля годину літню і дерево
пахучо зацвіта

18. Установіть відповідність

Речення

1. складносурядне
2. складнопідрядне

Приклад

А У небі весело шугають ластівки і співають
жайвори, коли пригріє сонце
Б Здається, сама земля горить по обр'ях,
тривожним, багряним світлом виповнює
всю цю вітряну степову ніч

3. безсполучникове

В Травневий день в кільці заграв на сполох
бив всіма громами, і блискавка небесні
брами розчахувала навкруги

4. складне з різними видами зв'язку

Г Коли ми йшли удвох з тобою вузькою
стежкою по полю, я гладив золоте колосся,
як гладить милому волосся щаслива жінка
наречена
Д Зелена трава горить-палає зеленим огнем,
на її довгих листочках грає й сяє чиста роса

19. Установіть відповідність

Речення

1. складносурядне

Приклад

А З обличчя молодого студента не сходив
вираз таємного болю, терпіння, хоча після
першого погляду це годі було помітити
Б На дворі, під тополями, була тиша, і
тільки краплі води, спадаючи одна по одній
з водограїв, ледве чутним плесканням
порушали цю тишу

2. складнопідрядне

В Не зозуля в лісі затужила, не пташина в
тузі голосила, то сестричка лист писала, на
сторону посидала

3. безсполучникове

Г Минає літо, осінь вже бреде, лісів багрець
торкнувся вересневий, і пахне чебрецем, і
листя де-не-де, кружляючи, лягає під дерева
Д Найменший шерхит, луск гіллячки, шум
пташиного крила, цокіт копит – усе
резонувало тут надзвичайно лунко, чисто,
повноголосно!

4. складне з різними видами зв'язку

20. Установіть відповідність

Речення

1. складносурядне

Приклад

А Праворуч, позначаючи обрій, порскають
іскрами вогненні острівки – то горять
селища

2. складнопідрядне

Б Якщо журавлі пізніше звичайного
відлітають у вирій та ще й при західному
вітрі, то зима запізниться

3. безсполучникове

В То хмара затягне все небо аж до
горизонту, то сонце сховається за високими
гірськими вершинами

4. складне з різними видами зв'язку

Г Береги річки пологісті, з великими
піщаними плесами, з рідкими кущиками
верболозу, нагадували мальовничі акварелі
Левітана
Д Сонце і повітря лоскочуть щоки, а зелень
ялинкових гілок виглядає з-під снігу так
свіжо, що, здається, надворі стоїть весна

РОЗДІЛОВІ ЗНАКИ У ПРОСТОМУ ТА СКЛАДНОМУ РЕЧЕННІ

Завдання в тестовій формі

1. У якому реченні неправильно розставлені розділові знаки?

- А Тут, як правило, враховують рівень платоспроможності споживачів.
- Б Якщо фірма зацікавлена в укладанні контракту з вигідним клієнтом, вона може піти на деяке зниження ціни.
- В На думку підприємців рівень поточних цін відображає справжню норму прибутку, гарантує певну рівновагу в межах галузі.
- Г Існує багато методів ціноутворення, тому фірма обирає той із них, який відповідає її інтересам.
- Д Монопольні ціни, як правило, в умовах ринкової економіки встановлюються монополістами.

2. У якому реченні неправильно розставлені розділові знаки?

- А Наприклад в Італії, де вирощують цитрусові культури, ціни на них значно нижчі, ніж в Україні, куди апельсини, мандарини, лимони імпортуються.
- Б Прагнення збільшити доход змушує товаровиробника, з одного боку, здешевлювати свою продукцію, а з другого – розширювати обсяги випуску продукції.
- В Якщо попит на товар перевищує пропозицію цього товару, то ціна перевищує вартість.
- Г Так, надмірна ціна може стати перешкодою для придбання товарів, а отже, й для реалізації інтересів споживачів.
- Д Праця – це суспільне явище, яке притаманне лише людині.

3. У якому реченні неправильно розставлені розділові знаки?

- А Чистий прибуток – це кошти, що залишаються у розпорядженні підприємства після сплати податків і відрахувань.
- Б Інакше кажучи, власник акції продає її за певною ціною, отримані гроші кладе у банк і одержує доход, який дорівнює сумі дивіденду.
- В Витрати суспільства набувають форми вартості продукції, а витрати підприємства собівартості продукції.
- Г Щоб визначити витрати підприємства, слід з розміру суспільних витрат вирахувати суму прибутку.
- Д Скорочення часу виробництва – один із шляхів підвищення ефективності виробництва.

4. У якому реченні неправильно розставлені розділові знаки?

- А Час виробництва – це період, упродовж якого фонди (капітал) перебувають у сфері виробництва.
- Б На кошти отримані від реалізації продукції, підприємство купує потрібні предмети праці, які у свою чергу здійснюють кругообіг.
- В Ефективне використання фондів – це нагальна потреба економічного розвитку суспільства, будь-якого підприємства.
- Г Інформація і знання, на відміну від грошових, природних, технічних і трудових ресурсів, не відчужуються.
- Д Молоко, зерно, м'ясо, вовна, соняшник, цукровий буряк – предмети сільськогосподарського виробництва.

5. У якому реченні неправильно розставлені розділові знаки?

А Найважливішими критеріями, за якими класифікують малі підприємства, є трудовий та фінансовий.

Б Тому в перехідний період там, де це доцільно, не слід дрібнити великі підприємства.

В Найманому працівнику, який втратив працездатність, підприємець забезпечує відшкодування витрат у випадках і порядку передбачених законодавством.

Г Державні органи, які видають ліцензії, можуть таким чином регулювати і контролювати зазначені види діяльності.

Д Свою діяльність підприємець спрямовує на виготовлення не товарів аналогів, а виробів, що мають якісно нові, відмінні риси.

6. У якому реченні неправильно розставлені розділові знаки?

А Отже, закон пропозиції на відміну від закону попиту ґрунтується на прямій залежності між ціною й обсягом товарів і послуг.

Б Пропозиція – це кількість товарів і послуг, яка є у продажу за певною ціною.

В Кожна країна, вступаючи в економічні відносини з іншими країнами, прагне якомога повніше реалізувати свої інтереси.

Г Головне завдання, яке має вирішувати фірма, що прагне максимізувати прибуток, це визначення обсягу виробництва, за якого прибуток стає найбільшим.

Д Ми вже знаємо, що корпорації можуть збільшити капітал, продаючи акції.

7. У якому реченні неправильно розставлені розділові знаки?

А Якщо ринок – це місце зустрічі покупця і продавця, то маркетинг – діяльність, що допомагає їм зустрітись.

Б Існує декілька причин, з яких корпорації намагаються поглинути менші компанії.

В Якщо наприклад заводу необхідно звільнити частину робітників, то першими будуть звільнені ті хто має найменший стаж роботи.

Г Крім гарантованого державою мінімуму, існують й інші закони, що унормовують відносини на ринку праці.

Д Вид грошей, з яким ви найчастіше маєте справу, - це паперові гроші та монети.

8. У якому реченні неправильно розставлені розділові знаки?

А Вид грошей, з яким ви найчастіше маєте справу, це паперові гроші та монети.

Б Ситуація, коли в наявності є забагато грошей, але мала кількість товарів, часто характеризується як інфляційний попит.

В Виграють від інфляції ті, хто може легко збільшити свій дохід, хто бере позику, а також уряд.

Г Відчуваючи, що економічні умови покращуються, підприємці починають розширення своєї діяльності.

Д Зовнішні фактори – це явища, які знаходяться поза економічною системою.

9. У якому реченні неправильно розставлені розділові знаки?

А Два найбільш важливих виміри – це валовий національний продукт і рівень безробіття.

Б Політичні проблеми, пов'язані з фіскальною політикою, часто роблять її непридатною для використання.

В Отже рішення, які базуються на економічних прогнозах, не завжди можуть бути вірними.

Г Кошти, які залишились, банки можуть надавати як позики своїм клієнтам.

Д Один з найбільш вагомих аргументів – захист галузей, пов’язаних з національною обороною.

10. У якому реченні неправильно розставлені розділові знаки?

А Інвестори вкладаючи капітал в економіку тієї чи іншої країни мають потребу у валюті саме цієї країни.

Б Іноземні інвестиції можуть надходити як з приватних, так із державних джерел.

В Для того щоб вирішити деякі проблеми і допомогти країнам, що розвиваються, досягти більш стабільного економічного стану були створені міжнародні організації.

Г Там, де відсутні капіталовкладення, низькою є продуктивність.

Д Нестача інвестицій є типовою проблемою більшості країн, що розвиваються.

11. У якому реченні неправильно розставлені розділові знаки?

А Перша проблема, з якої ми починаємо, - це проблема глобалізації.

Б Отже, значна частина людства живе в злиднях або просто прагне вижити.

В За даними міжнародної статистики, найбільше потерпають від бідності країни, що розвиваються, та країни з перехідною економікою.

Г Купівельна спроможність грошей може збільшуватися, як наприклад у період дефляції, або падати як у період інфляції.

Д Грошима можна назвати все, що має здатність виступати в ролі плати за товари й послуги.

12. У якому реченні неправильно розставлені розділові знаки?

А Як і ціна акцій, ціна облігацій залежить від попиту й пропозиції.

Б Пасиви – це джерела активів, які складаються з власного капіталу та зобов’язань підприємства.

В Запам’ятайте: структура балансу не залежить від виду діяльності підприємства.

Г Брокери – це посередники, які діють за дорученням клієнта отримуючи за посередництво комісійні.

Д Зрештою, деякі найбільші підприємства можуть одержати короткострокову позику від інвесторів.

13. У якому реченні неправильно розставлені розділові знаки?

А Будівництво фабрик, купівля обладнання, здійснення дослідницьких робіт – все це вимагає вкладення коштів на тривалий період.

Б Фірма нагромаджує кошти на амортизацію, щоб з часом мати суму, достатню для придбання нового устаткування, машин, обладнання тощо.

В Турбота про споживача, яку називають етикою бізнесу, є необхідною умовою прибутковості.

Г На жаль нині в Україні склалася ситуація, коли окремі компанії порушують етичні норми у процесі рекламування та просування на ринок своїх товарів.

Д Фінансові установи, що надають кредит, повинні бути впевнені у його поверненні з відсотками.

15. У якому реченні неправильно розставлені розділові знаки?

А Податки, які стягуються прямо з прибутку компанії, називаються прямими.

Б Експортуючи власну робочу силу, Україна неминуче імпортуватиме іноземну.

В Для боротьби з монополізмом, зловживаннями і невчасною діловою практикою у промислово розвинутих країнах діють антитрестівські закони.

Г Умови ринкової економіки, процеси глобалізації та регіоналізації в сучасному світі змушують дивитися на природні, сировинні ресурси широко та комплексно.

Д Сировинні ресурси, як первинна субстанція виробництва, важливий фактор господарської діяльності будь-якої країни світу та людства в цілому.

16. Визначити речення з пунктуаційною помилкою

- А Попит на деякі види професій, кваліфікацій зменшується чи зовсім зникає, а на деякі нові професії збільшується
- Б Залежно від причин що викликають безробіття, є кілька його типів
- В Фрикційне (добровільне) і структурне безробіття неминучі, і їх неможливо уникнути в будь-якій економічній системі
- Г Рівень пропозиції праці може змінюватись у зв'язку з «припливом» випускників шкіл та ВНЗ у літні місяці, що безпосередньо викликає збільшення безробіття
- Д Коли сукупний попит на блага в економіці знижується, зростає безробіття і скорочується зайнятість

17. Визначити речення з пунктуаційною помилкою

- А Основним товаром на фінансовому ринку є гроші, кредити, цінні папери (акції, облигації тощо)
- Б На фондовому ринку України сьогодні в обігу є різноманітні цінні папери, але переважно - це акції підприємств та облигації внутрішньої позики
- В Як правило цінні папери, яким властивий ризик, дають невеликий прибуток, а цінні папери що можуть дати більший дохід, характеризуються більшим ризиком
- Г Скорочення виробництва в ході кризи поступово приводить до встановлення необхідних пропорцій, і ринкова економіка входить у фазу депресії
- Д У фазі депресії відтворення є простим, виробництво не розширюється, але і не звужується

18. Визначити речення з пунктуаційною помилкою

- А Підприємці намагаючись відновити прибутковість виробництва замінюють стару техніку і технології на нові, більш прогресивні
- Б У сучасних умовах країни з ринковою орієнтованою економікою використовують систему заходів, спрямовану на подолання циклічності в економіці
- В Успішне реформування та ефективність національної економіки у першу чергу залежить від правильного визначення пріоритетів і напрямів чинної макроекономічної політики
- Г Неузгодженість засобів макроекономічної політики, непослідовність у її проведенні знижують ефективність державного регулювання
- Д Окрім перерахованих вище критеріїв, економічну політику держави можна характеризувати за змістом, параметрами, суб'єктами, об'єктами, цілями, механізмами, напрямками

19. Визначити речення з пунктуаційною помилкою

- А Практика економічної політики у країнах з розвинутою ринковою економікою виробила стандартну групу показників, сукупність яких досить реально відображає кінцеву мету макроекономічної політики
- Б Без сумніву, в різних країнах у визначені відрізки часу їхній склад може дещо змінюватися – за кількістю визначених цілей, за їхньою ієрархічною послідовністю
- В Розробляючи концепцію цілей макроекономічної політики, держава повинна виходити з необхідності вироблення логічно обґрунтованої системи, яка позбавлена суперечностей
- Г Соціально-економічна сутність та внутрішній зміст податків виявляються через функції, які вони виконують в економіці

Д Бюджетне регулювання – це регулювання бюджетних процесів для досягнення бюджетної рівноваги тобто відповідності доходів та видатків бюджету

20. Визначити речення з пунктуаційною помилкою

- А Дефіцит державного бюджету є одним з основних макроекономічних показників, які характеризують стійкість національної економічної системи
- Б Залежність бюджетної збалансованості від макроекономічних пропорцій пояснюється тим, що, по-перше, макроекономічна рівновага сприяє економічному піднесенню, а за таких умов автоматично збільшуються податкові надходження до бюджету і тим самим знімається проблема бюджетного дефіциту
- В По-друге за економічного процвітання державний борг не є серйозною проблемою
- Г По-третє, уряд має у своєму розпорядженні необмежені можливості для покриття бюджетного дефіциту як за рахунок емісії грошей, так і за рахунок підвищення податків
- Д Як відомо, збільшення податків – один із способів отримання достатніх доходів для виплати процентів, сплати загальної суми державного боргу

21. Визначити речення з пунктуаційною помилкою

- А Відмітна риса ринкової системи - неповна зайнятість населення, інакше кажучи, їй властиве перманентне безробіття
- Б Соціальний захист населення охоплює заходи щодо надання правової, фінансової, матеріальної допомоги окремим громадянам (найбільш вразливим верствам населення), а також створення соціальних гарантій для економічно активного населення
- В Отже, соціальний захист – це система законодавчих, економічних, соціальних та соціально-психологічних гарантій
- Г Одним із важливих показників рівня життя населення - є вартісна величина межі малозабезпеченості
- Д Конкретними показниками оцінки якості життя є кількість автомобілів, телефонів, квадратних метрів житла, лікарняних ліжок на одну людину (на одну тисячу населення), якість медичного обслуговування тощо

22. Визначити речення з пунктуаційною помилкою

- А Міжнародний торговельний обмін, який є одночасно і передумовою, і наслідком міжнародного поділу праці, виступає важливим фактором формування й функціонування світового господарства
- Б Міжнародна торгівля є центральною ланкою у складній системі світогосподарських зв'язків об'єднуючи всі країни світу в єдину міжнародну економічну систему
- В Готова продукція – продукція, призначена для кінцевого споживання
- Г Надзвичайною формою державного обмеження зовнішньої торгівлі є економічні санкції, наприклад, торговельне ембарго – заборона державою ввезення до якої-небудь країни або вивозу з якої-небудь країни товарів
- Д Економічні санкції стосовно якої-небудь країни можуть також мати колективний характер, коли вони, наприклад, вводяться за рішенням ООН

23. Визначити речення з пунктуаційною помилкою

- А Валовий прибуток відображає первинні доходи, одержані корпораціями в результаті участі в процесі виробництва
- Б Отже, організаційна форма діяльності – це певна комбінація технологічних варіантів виробництва

- В Прогноз торговельної націнки здійснюється щодо роздрібної, оптової, зовнішньої торгівлі окремо
- Г Носіями глобалізації є найбільш економічно розвинуті країни і вона є очевидним виявом ліберальної економічної ідеології
- Д Глобалізація сприяє утворенню моделі світу, де економіки окремих країн функціонують в рамках єдиної, взаємозалежної світової економічної системи

24. Визначити речення з пунктуаційною помилкою

- А В економічній літературі визначають різні моделі, типи економічних систем
- Б Розвиваючи систему державної освіти і медичного обслуговування, приймаючи закони, що охороняють права людини, обмежують дискримінацію за статтю, віком та етнічними ознаками, держава сприяє формуванню доходів як процесу, що об'єктивно розвивається
- В Повна зайнятість ресурсів означає залучення до економічного кругообігу всіх ресурсів придатних для виробництва благ, включаючи робочу силу
- Г Коли сукупний попит на блага в економіці знижується, зростає безробіття і скорочується зайнятість
- Д Отже, повна зайнятість населення досягається в тому разі, коли циклічне безробіття дорівнює нулю (у фазі піднесення)

25. У якому реченні неправильно розставлені розділові знаки?

- А За всіх форм забезпечується підвищення продуктивності праці, проте різними способами.
- Б Стратегічне планування – це сукупність дій і рішень, які приймають керівники підприємств.
- В Фіскальні мита як правило застосовуються до товарів, які не виробляються всередині країни.
- Г Відомо, що там, де є розподіл, присутній стимул, а виникнення останнього передбачає розподіл ресурсів.
- Д Суб'єктом запровадження цінової дискримінації є, як правило, монополіст.

Тире в простому та складному реченнях

Завдання в тестовій формі

1. Доберіть приклад до кожного випадку вживання тире

Випадок уживання тире

Приклад

1 між підметом і присудком	А Посієш впору – матимеш зерна гору
2 відокремлення означення	Б Вся поезія Павла Павличка – розмова про любов і ненависть, правду і кривду...
3 відокремлення прикладки	В Гуде вогонь – веселий сатана, червоним реготом вихоплюється з печі
4 у безсполучниковому реченні	Г Оце і є той випадок єдиний, коли найбільша мужність - утекти
	Д На одній ниві пшениця, на другій – жито

2. Доберіть приклад до кожного випадку вживання тире

Випадок уживання тире

Приклад

1 відокремлення означення	А Я тільки тепер побачив село - нужденну купку солом'яних стріх
2 відокремлення прикладки	Б У цьому році великі асигнування передбачені на розвиток металургії – чорної і кольорової
3 у неповному реченні	
4 у безсполучниковому реченні	

- В Не вчи орла лігати, а солов'я – співати
Г Найменший шелест або стук – і моє серце
завмирає
Д Літо дбає – зима поїдає

3. Доберіть приклад до кожного випадку вживання тире

Випадок уживання тире

- 1 при однорідних членах речення
- 2 у складносурядному реченні
- 3 між підметом і присудком
- 4 при відокремленій прикладці

Приклад

- А Жива природа – ось довічний храм
Б Гуркіт підвід, рокіт моторів, іржання коней
- усе ставало вночі більш лункішим
В Минулася буря – і сонце засяяло
Г Дощ пройшов хазяйським кроком - сад
в росі купається
Д Завершення їхньої подорожі була Нова
Каховка – славетне молоде місто

4. Установіть відповідність

Випадок уживання тире

- 1 у безсполучниковому реченні
- 2 у складносурядному реченні
- 3 у неповному реченні
- 4 при однорідних членах речення

Приклад

- А Людям вона бажає земельки і здоров'я,
худібці – доброї паші, травичці – святої роси
Б Осінні місяці – це місяці, коли більшість
наших птахів стає мандрівниками
В І співи, і зелень, і сонячний промінь, і хвили
вільготні, і травневий гомін – все так
кольорово злилося в гучний унісон
Г Ледве ступите у лаврський двір – зачарує
врода старовинна
Д Почалася у сонця безсонниця – і подовшали
раптом дні

5. Установіть відповідність

Випадок уживання тире

- 1 відокремлення означення
- 2 відокремлення прикладки
- 3 у складнопідрядному реченні
- 4 у складносурядному реченні

Приклад

- А Де був пісок – там простяглися луки
Де був окоп – там колосіння нив
Б Радіє колесо на хаті – лелеченятка сплять
у нім
В Віддощила розлука – і я знов з тобою, моя
Україно
Г Не цвітуть на вікні герані – сонний символ
спокійних буднів
Д Починалося нове життя – сповнене мук і
боротьби

6. Установіть відповідність

Випадок уживання тире

- 1 при однорідних членах речення
- 2 між підметом і присудком
- 3 у неповному реченні
- 4 у складносурядному реченні

Приклад

- А Торкає вітер пальцем колосочки – й вони
дзвенять
Б То не хмара - біла пташка хмарою
спустилась
В Слово – не полова, язик – не помело
Г Ластівка повертається до свого гнізда,

людина – додому

- Д Сором, досада, злість – усе разом прилило в його голову

7. Установіть відповідність

Випадок уживання тире

- 1 у складносурядному реченні
- 2 у безсполучниковому реченні
- 3 вставні словосполучення
- 4 однорідні члени речення

Приклад

- А Старий солдат, батько й досі – ще з японської – зберіг унтерську бравість
- Б Хвилина ще – і схід розпише в сліпучі барви небосхил
- В Життя без книг – це хата без вікна
- Г Здобули волю – відшукали волю
- Д Осінній смерк, і хрест, й зів'ялі квіти – ось відповідь на всі твої питання

8. Установіть відповідність

Випадок уживання тире

- 1 між підметом і присудком
- 2 перед узагальнювальним словом
- 3 при відокремленій прикладці
- 4 у складносурядному реченні

Приклад

- А Часом над горами встає весела - різнобарвний стовп світла
- Б Нам не можна звідси – тут наше коріння
- В Чорна туга і біль – мої вічні жнива
- Г Дмухнув вітрець – і мрії ті пропали
- Д Засвітилися молодістю вдруге дід, бабуся, тато, мама – вся родина

9. Установіть відповідність

Випадок уживання тире

- 1 перед узагальнювальним словом
- 2 у неповному реченні
- 3 у безсполучниковому реченні
- 4 відокремлення означення

Приклад

- А Дощик перестав – і все навколо запахло
- Б День, вечір, ніч, ранок – усе біле
- В Голос не знає натуги й утоми – рівний, тонкий та високий
- Г Золото родить рабів, славослов'я - тиранів
- Д Я Брамса почую – душа просвітлиться

10. Установіть відповідність

Випадок уживання тире

- 1 у складносурядному реченні
- 2 у безсполучниковому реченні
- 3 між підметом і присудком
- 4 відокремлення прикладки

Приклад

- А Скромність – окраса людини
- Б Урочисто вишикувалася проспектами зелена варта каштанів – почесна варта весни
- В Збери шляхи мої – і встане даль. Річки з'єднай – і встане море
- Г Рідні місця, знайомі хатки, садки, доріжки - все те миготить у очах, у голові думки будить, у серці одраду
- Д Роздивився тверезо по світу – нас нова обнімає доба

11. Установіть відповідність

Випадок уживання тире

- 1 відокремлення означення
- 2 при прямій мові

Приклад

- А Попереду на баскому коні гарячим їхав славний Конашевич – кошовий козачий

3	однорідні члени речення	Б	Мені б одне слово – важке, не зніжене
4	відокремлення прикладки	В	Всюди: і в газетах, і на закликах, і на барвистих плакатах – Сергій бачив свій портрет
		Г	«За спання не придбаєш коня!» - примовляла й будила нас мати
		Д	Пісня «Два кольори» znana на всіх континентах – вона стала сповіддю багатьох людей ХХ століття

12. Установіть відповідність

Випадок уживання тире

- на місці пропущеного члена речення
- виділення вставного (вставленого) речення
- між підметом і присудком
- у складносурядному реченні

Приклад

- Сучасне життя – всі ми це відчуваємо - тримає людину в постійному напруженні
- Написати добру пісню – щастя для поета і композитора
- Приходить пісня – і душа захмарена усе на світі може зрозуміти
- Кожне слово хай іскриться – мова не загине
- Коло бабусиної хати ростуть вишні, біля хвіртки – кучерявий бузок, а від вулиці – явори

Кома в простому та складному реченні

Завдання в тестовій формі

1. Доберіть приклад до кожного випадку вживання коми

Випадок уживання коми

- між однорідними членами речення
- відокремлення обставини
- відокремлення означення
- при звертанні

Приклад

- Як хороше жити, мій друже, мій брате, коли тобі йде дев'ятнадцятий рік!
- На жаль, чудес на світі не буває
- І я, заплакавши, назад поїхав знову на чужину
- Причайлися гори, заморожені красою ще ніколи не бачених степів
- Розцвітай же, слово, і в родині, і у школі, й на заводі, і у полі

2. Доберіть приклад до кожного випадку вживання коми

Випадок уживання коми

- відокремлений додаток
- вставне слово
- складносурядне речення
- складнопідрядне з кількома підрядними

Приклад

- У Стеблеві, де кінчається містечко, де Рось розливається з тісних берегів, є гарне місце
- І того, можливо, не знайду я слова, щоб наш прекрасний оспівати світ
- Вітри вщухли, розп'ялися хрестами вітряки на вигоні
- Замість робитися майстрами часу, ми ставали його заручниками
- Або не сокіл я, або спалила мені неволя крила

3. Доберіть приклад до кожного випадку вживання коми

Випадок уживання коми

- безсполучникове

Приклад

- Над берегом прослався луг, густо зацвічений

речення	білою ромашкою
2 однорідні члени речення	Б Дощик нитками плететься, в'ється, сиплеться і ллється по ріллі
3 відокремлена прикладка	В А біля неї сонцем пахли снопи, і вона йому теж пахла сонцем і снопами
4 відокремлене означення	Г Минула осінь, одхурделила зима, настала бентежна пора рясту
	Д Петро Яцик, як мільйонер, фінансово підтримував мовний конкурс в Україні

4. Доберіть приклад до кожного випадку вживання коми

Випадок уживання коми

Приклад

1 вставне слово	А Адже матінка недурно казали, що світ не без добрих людей
2 звертання	Б Витри піт солоний із чола і трудись, забувши про утому
3 відокремлена обставина	В Ой не світи, місяченьку, не світи нікому...
4 складнопідрядне речення	Г Радієш і дню сонячному, і пташині співучій, і запахів весни, і навіть галасливому гайворонню
	Д Я, не вам кажучи, пустився в малярство

5. Доберіть приклад до кожного випадку вживання коми

Випадок вживання коми

Приклад

1 у складносурядному реченні	А Говорила моя бесідниця дрібно, швидко, дзвінко, перебиваючи себе раз у раз
2 у складнопідрядному реченні	Б Біда навчить, кому подати руку і від кого прийняти чесний хліб
3 у безсполучниковому реченні	В Ясно ще осіннє сонце сяє, та холодом осіннім вже в повітрі потягає
4 у простому ускладненому реченні	Г Прокидався степ, прокидалося й серце
	Д Повітря пахтить квітами, якими міниться близький берег, і ти вбираєш у себе принесені вітерцем пахощі луку

6. До кожного випадку вживання коми доберіть приклад

Випадок уживання коми

Приклад

1 при вставних словах	А Пливуть і пливуть колискові фрегати, летять космонавти на крилах лелек
2 при звертанні	Б Вже почалось, мабуть, майбутнє
3 між однорідними членами речення	В Думки, надії і причали снів мені давно нічого не пророчать
4 між частинами складного речення	Г Поклавши крила на велику спеку, стоїть над степом сірий журавель
	Д О землі втрачена, явися бодай у зболеному сні

7. До кожного випадку вживання коми доберіть приклад

Випадок уживання коми

Приклад

1 відокремлення обставин	А На високому березі, з обшитою каменем набережною, стояло село, незруйноване, мирне
2 відокремлення додатків	Б Він був спортивний, пристойний, люб'язний
3 відокремлення означень	В Ніжно дзвеніла над ним хвоя смерек, змішавшись

- 4 відокремлення прикладок з шумом ріки
Г У всьому, крім добрих справ, знай міру і час
Д Та ось на мене, чижика малого, війнуло небо хвилею вологи

8. До кожного випадку вживання коми доберіть приклад (розділові знаки пропущені)

Випадок уживання коми

Приклад

- 1 відокремлення означення А У нього промайнуло в голові і дитинство і дитячі роки на шаланді і нічні влови і запах материнської одежі і неосяжний простір неба
2 відокремлення прикладки Б Дніпро широкий могутній неогамовний спить окутаний льодом устелений снігом
3 відокремлення додатку В Усі за винятком Бойчука здивовано дивилися на свого шкіпера
4 відокремлення обставини Г Перескакуючи з каменя на камінь і чіпляючись за куці ми зійшли вниз
Д Широка натура лицар мистецтва він для них взірць справді артиста народного

9. Установіть відповідність (розділові знаки пропущені)

Випадок уживання коми

Приклад

- 1 просте ускладнене речення А Хоч руки гризло нам кайдання але душа не знемогла
2 складносурядне речення Б Буває присниться поліська вербиця плакуча співуча калини сестриця
3 складнопідрядне речення В Заснули верби на облозі і вітер задрімав
4 безсполучникове речення Г На далекому виднокрузі б'є метелиця в сніг крилом
Д Небо раптом нахмурилось місяць ліг за хмару засіяв тихий сніг

10. Установіть відповідність (розділові знаки пропущені)

Випадок уживання коми

Приклад

- 1 при звертанні А Небо стало чорнішим дихнуло прохолодою з ущелини потягло сирістю
2 вставні слова Б Ой березо моя білосніжна гомонім ми з тобою обоє
3 однорідні члени речення В Дівчину хвилювало і стебло сухого бур'яну і кущик прибитої паморозками трави і пропливаюча хмаринка в небі
4 між частинами складного речення Г Знов щебече юнь і цвіте трава
Д Здавалось раділи дерева й будинки

11. Установіть відповідність (розділові знаки пропущені)

Випадок уживання коми

Приклад

- 1 відокремлення обставини А До команди шлюпки крім шкіпера входили моторист та юнга
2 відокремлення додатку Б І барвінком і рутою і рястом квітчає весна землю
3 відокремлення В Тепло дихнула в лице пухка чорна рілля повна спокою й надії

означення	Г Птахи почувши крик журавлика враз хмарою
4 відокремлення	знялися над озером
прикладки	Д Вальдшнеп або лісовий кулик благородна птиця
	темно-рудуватого кольору

12. Установіть відповідність (розділові знаки пропущені)

Випадок уживання коми

Приклад

1 при однорідних членах речення	А Аж ось деревце похитнулось хруснуло і впало
2 при звертанні	Б Хто за свободу вийшов проти смерті тому немає смерті на землі!
3 при вставних словах	В Скажи Україно скажи моя мила про незламність могутню твою
4 у складному реченні	Г І звісно змалку боровик скидати капелюх не звик
	Д Навіть сині дзвіночки сіяли холод на трави

13. Установіть відповідність (розділові знаки пропущені)

Випадок уживання коми

Приклад

1 у простому ускладненому реченні	А Навкруг Землі мої кружляли мрії і в серце хлюпав хвилями Дніпро
2 у складносурядному реченні	Б Якщо змерзне моя душа від блакиті твоїх очей не писатиму я вірша...
3 у складнопідрядному реченні	В Природа довго боролася шуміла протестувала і не хотіла скоритися
4 у безсполучниковому реченні	Г Сонця хлюпочуться в озерах спадають гуси до води в далеких пожиттєвих ерах мої розтанули сліди
	Д Ліс осінньої пори був наче кований з ясної міді

14. Установіть відповідність (розділові знаки пропущені)

Випадок уживання коми

Приклад

1 між однорідними членами речення	А На скатертині лугової трави наче вишитої ранніми квітами видніють дикі сірі гуси
2 вставними словами	Б У мрії все рівне й сьогодні й минуле і щастя і вічність і мить
3 звертання	В І мить звичайну і таку реальну либонь таки не варто зупинять
4 відокремлений член речення	Г Здрастуй здрастуй моя жоржино і вербове моє село
	Д Думки рояться невеселі а пісня знову вирина

15. Установіть відповідність (розділові знаки пропущені)

Випадок вживання коми

Приклад

1 відокремлений додаток	А І досі сниться перший хліб присолений сльозами мами
2 відокремлене означення	Б Журилися волошки біля мене примруживши від болю пелюстки
3 відокремлена прикладка	В Та ось на мене чижика малого війнуло небо хвилиною вологи
4 відокремлена обставина	Г Тьму світло перемаже щоб не було негод!
	Д Про наш намір ніхто крім нас довіку не знатиме

16. Установіть відповідність (розділові знаки пропущені)

Випадок уживання коми

- 1 у простому ускладненому реченні
- 2 у складносурядному реченні
- 3 у складнопідрядному реченні
- 4 у безсполучниковому реченні

Приклад

- А Сонечко вже сховалося за гай але через гущавину листя визирало жовтогаряче проміння його
- Б Одгриміла гроза теплий дощ одшумів одцвіли блискавиці крилаті
- В Я з ляком думаю про те що хтось мою святу ікону вінком банкнотів обплете
- Г Листок на поле сяде наче птиця і відпочивши знову полетить
- Д Невже справжній смак свободи можна відчутти лише в обмеженнях її ?

17. Установіть відповідність (розділові знаки пропущені)

Випадок уживання коми

- 1 звертання
- 2 вставне слово
- 3 однорідні члени речення
- 4 безсполучникове речення

Приклад

- А Світися правдо в батьківському слові!
- Б Реве та стогне Дніпр широкий сердитий вітер завива
- В Буря пройшла вирвала кілька дубів з корінням
- Г Ти привези мені будь ласка пшеничку зірочку з небес
- Д Прекрасні ці творчі будні коли праця довкола клекоче

18. Установіть відповідність (розділові знаки пропущені)

Випадок уживання коми

- 1 безсполучникове речення
- 2 складнопідрядне речення
- 3 складносурядне речення
- 4 просте ускладнене речення
- 5 речення

Приклад

- А Ніколи в бурі не загине хто Прометея має дух
- Б Повітря тремтить від спеки і в срібнім мареві танцюють далекі тополі
- В В своїй хаті своя й правда і сила і воля
- Г Сиплеться осипається листя гнуться горбляться берези плаче і посміхається крізь сльози осінь
- Д На дворі був сонячний день сповнений невгамовного пташиного щебетання і гудіння бджіл

19. Установіть відповідність (розділові знаки пропущені)

Випадок уживання коми

- 1 відокремлений додаток
- 2 відокремлене означення
- 3 відокремлений прикладка
- 4 відокремлена обставина

Приклад

- А Закони і теорії це змістовні твердження виведені з фактів
- Б Крім цього в землі містяться великі багатства корисні копалини вода
- В Власники ресурсів порівнюючи відносні ціни на різних ринках мають можливість визначити де їм найвигідніше продати ці ресурси
- Г Основну суму фактів або економічної інформації дає статистика
- Д У процесі економічного аналізу відбуваються систематизація тлумачення й узагальнення фактів

20. Установіть відповідність (розділові знаки пропущені)

Випадок уживання коми

- 1 відокремлене означення
- 2 відокремлена прикладка
- 3 відокремлений додаток
- 4 відокремлена обставина

Приклад

- А Поділ праці всередині суспільства виявляється в існуванні різних галузей і виробництв а також територіального поділу тобто спеціалізації регіонів країни окремих країн тощо
- Б Підприємці й домогосподарства залучаючи свої економічні ресурси у процес виробництва планують отримати за це прибуток заробітну платню ренту й процент
- В Земля може бути власністю держави общини або окремої особи
- Г Крім акцій основним видом цінних паперів також є облигації
- Д Однією з основних економічних функцій держави є створення правового середовища потрібного для нормального функціонування ринкової економіки

21. Установіть відповідність (розділові знаки пропущені)

Випадок уживання коми

- 1 складносурядне речення
- 2 складнопідрядне речення
- 3 безсполучникове речення
- 4 просте ускладнене речення

Приклад

- А Конгломерат це фірма яка виробляє широкий асортимент різних товарів і послуг для продажу на ринку
- Б Залежно від обсягу виробництва однотипної продукції широти номенклатури підприємства бувають масового серійного одиничного і дослідного виробництва
- В Сфера підприємництва не може функціонувати ізольовано від зовнішнього світу, вона постійно взаємодіє з економічним середовищем
- Г Ринок заробітної праці формується на ринку праці під впливом попиту й пропозиції і на нього впливають також неринкові сили
- Д Суспільство може впливати на нерівність розподілу доходу через податкову систему й трансферні платежі

22. Установіть відповідність (розділові знаки пропущені)

Випадок уживання коми

- 1 просте ускладнене речення
- 2 безсполучникове речення
- 3 складнопідрядне речення
- 4 складносурядне речення

Приклад

- А Від рівня цін залежить економічна поведінка і фірм і споживачів швидке зростання цін призводить до економічного безладдя а інколи й хаосу
- Б За такої ситуації фірми та споживачі втрачають орієнтири раціональної поведінки а економічна ефективність знижується
- В Основними товарними групами у споживчому кошику є продукти харчування одяг житло транспортні послуги освіта книги медичні

- послуги предмети особистої гігієни тощо
- Г Країни беруть активну участь у міжнародному поділі праці щоб підвищити життєвий рівень своїх громадян
- Д Ринковий кошик у багатьох країнах охоплює близько 300 найменувань споживчих товарів і послуг

23. Установіть відповідність (розділові знаки пропущені)

Випадок уживання коми

- 1 вставне слово
- 2 однорідні члени речення
- 3 просте ускладнене відокремленим членом речення
- 4 складне речення

Приклад

- А На еластичність попиту впливають такі основні чинники кількість і близькість замінників частка вартості продукту у бюджеті споживача потреба у продукті період часу
- Б Для регулювання проблем пов'язаних з існуванням монополій запроваджують спеціальне законодавство
- В Антимонопольний комітет може встановлювати штрафи за ухилення від виконання чи за несвоєчасне виконання його рішень
- Г Чим вищі будуть ціни тим менше відповідних благ зможе придбати працівник за свою зарплату
- Д Отже підвищення податків на підприємницьку діяльність знижуватиме прибутковість і зменшуватиме стимули до інвестицій

24. Установіть відповідність (розділові знаки пропущені)

Випадок уживання коми

- 1 складне з різними типами зв'язку
- 2 безсполучникове речення
- 3 складнопідрядне
- 4 складносурядне

Приклад

- А Тягар боргу несуть усі платники податків а вигоди отримує лише частина населення яка володіє державними цінними паперами
- Б Вигода від вільної торгівлі полягає в тому що вона стимулює конкуренцію й обмежує монополію
- В Тривалі дефіцити платіжного балансу виснажують валютні резерви країни і держава перетворюється на світового боржника
- Г Валютний курс являє собою ціну грошової одиниці однієї країни виражену в грошовій одиниці іншої країни
- Д Україна має величезні масиви чорноземних ґрунтів вона багата запасами унікальних руд та різноманітними нерудними матеріалами

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авраменко О. ЗНО 2021. Українська мова та література. Довідник. Завдання в тестовій формі. Частина 1 / О. Авраменко, М. Блажко // ЗНО 2021. Українська мова та література. Довідник. Завдання в тестовій формі. Частина 1 / О. Авраменко, М. Блажко. – м. Київ: Грамота, 2021. – С. 496.
2. Авраменко О. ЗНО 2021. Українська мова та література. Довідник. Завдання в тестовій формі. Частина 2 / Олександр Араменко // ЗНО 2021. Українська мова та література. Довідник. Завдання в тестовій формі. Частина 2 / Олександр Араменко. – м. Київ: Грамота, 2021. – С. 144.
3. Бевзенко С. П. Сучасна українська мова. Синтаксис: Навч. посіб. /С.П. Бевзенко, Л.П. Литвин, Г. В. Семеренко. – К.: Вища шк., 2005. – 270с.
4. Білецька О. Українська мова: Тестові завдання. 2010 <https://zno.if.ua/?p=1011>
5. Дияк О. П., ЗНО-2011 Українська мова. Комплексне видання для підготовки до ЗНО: 2014. <https://hum.uch-lit.ru/szbrannoe/diyak-o-v-ukrayinska-mova-kompleksne-vidannya-dlya-pidgotovki-do-zno-2014-onlayn>
6. Жовтобрюх В. Ф., В. В. Паращич. Українська мова і література. Типові тестові завдання. К. : Літера ЛТД, 2014. 136 с. (Зовнішнє незалежне оцінювання).
7. Павлів І. В. Готуємося до ЗНО: тестові завдання з української мови й літератури. 3-тє вид., виправл. і доповн. К.: Дивослово, 2019. 208 с.
8. Підготовка до ЗНО з української мови <https://znoclub.com/pidgotovka-do-zno/1222-pravopys-sliv-inshomovnogo-pokhodzhennya.html>
9. Українська мова: Практикум: Навч. посібник. 2-ге вид., стереотип. К.: Либідь, 2001 с. 384 с.
10. Українська мова. Тести. 5–12 класи: Посібник / За ред. Н. В. Гуйванюк. Київ: Видавничий центр «Академія», 2007. 376 с.

ПРО АВТОРА

Красюк Валентина Леонтіївна – викладач-методист Черкаського державного бізнес-коледжу, завідувач циклової комісії української мови та літератури. Закінчила філологічний факультет Київського державного університету (1979 р.) та факультет української філології Черкаського державного педагогічного інституту (1995р.). Філологічні предмети викладає з 1984 року.

Відмінник освіти України (1996 р.). Нагороджена Почесними грамотами Міністерства освіти України та Головного управління освіти і науки Черкаської облдержадміністрації. Заслужений працівник Черкаського державного бізнес-коледжу (2002 р.). Автор методичного посібника «Формування термінології в сфері комерційної діяльності в процесі вивчення курсу «Ділова українська мова» (2001 р.), навчально-методичних посібників «Ділова українська мова» (2002 р.) та «Ділова українська мова. Видання друге, виправлене і доповнене» 2005 р.). Є співавтором посібника-порадника «Зарубіжна література кінця XIX століття (Частина II), укладачем «Російська література II половини XX століття (2008 р.), «Постмодернізм – важливе явище світової літератури» (2018р.)

Навчальне видання

Красюк Валентина Леонтіївна

**УКРАЇНСЬКА МОВА
ЗБІРНИК ВПРАВ ТА ТЕСТОВИХ ЗАДАНЬ
СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ**

Підписано до друку 23.01.2017 р. Формат 60x84^{1/16}
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний
Умов. друк. арк. 4,4. Зам. № 227

За довідками з питань реалізації
звертатися за тел. (0472) 64-05-15